ANT

MASKELERİ YIRTIYORUZ

39 BİN LİRALIK UTANÇ VESİKASI

TÜRK İŞ GENEL SEKRETERİ AMERİKADAN PARA ALIYOR

HAFTANIN NOTLARI

Demirel onlara verdiği koz ile ... geçici iktidar partisi ile ... çekilmesi üzerine karşı ka... *yeni kabineyi ERE Lideri Kanellopulos kurmuştur. (Bu konudaki yorumumuz Dış Politika sayfasındadır.)*

3 *nisan*

TİP'in itirazı

■ **Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Amerika ziyareti dolayısıyla Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar bir demeç vererek** «Cumhurbaşkanı'nın Amerika gezisini tasvip etmiyoruz. Amerika egemenlik haklarımıza karşı saygısızca davranışlarda ısrarla, vatan ihaneti suçu ile hüküm giymiş bir iktidardan elde ettikleri imtiyazlardan vazgeçmemekte ayak diremektedir. Cumhurbaşkanımıza eşlik edecek kimselerin sayısının sınırlanması devletler arasında cari olan nezaket kurallarına aykırıdır.» dedi. **Aybar, ayrıca, kaybolduğu açıklanan ikili anlaşmalara da değinerek, bulunmayan bu anlaşmaların yok sayılmasını istedi. Sunay'ın gezisi, Aybar'ın endişelerinin haklılığını gösterdi.**

Polis böyle olursa...

■ Eski emiyet genel müdürlerinden Ahmet Demir'in Yargıtay'da dava takip etmek için rüşvet aldığı ortaya çıktıktan sonra poliste yeni bir skandal patlak verdi. İstanbul Mali Polis Müdürü Rafet Kaplangı ile beş âmir ve üç memur, **«görevlerini kötüye kullandıklarına»** dair yapılan ihbarlar üzerine görevlerinden alındılar. Bilindiği gibi, mali polis piyasada mali mevzuat yönünden yapılan yolsuzlukları takip etmek ve meydana çıkartmakla görevli bulunmaktadır. Yolsuzlukları takiple görevli polisin de yolsuzluklara adının karışması, mevcut düzenin nasıl tefessüh ettiğini inkâr kabul etmez şekilde ortaya koymuş bulunuyor.

4 *nisan*

Kalkınacağız ama...

■ Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Besim Üstünel, Gaziantep'de verdiği konferansta, nüfus artışının yüzde 2'ye düşürülmesi, tarımda yüzde 1,7; sanayide ise yüzde 9,2 oranında fert başına gelir artışı sağlanması şartıyla Türkiye'nin 2000 yılında Amerika'nın bugünkü seviyesine ulaşabileceğini söyledi. Buna karşılık, Odalar Birliği tarafından Marmara ve Trakya Bölge Toplantısında görüşülmek üzere hazırlanan raporda, özel sektörün yeterli miktarda yatırım yapmadığı itiraf edilerek «Özel sektör daha çok memleketimizde yaygın bulunan, alışılmış, kazanç ihtimali fazla, riski az yatırım alanlarına teveccüh göstermektedir» deniliyor. Bu açıklamaya göre, Amerika'nın bugünkü seviyesine 2000 yılında dahi ulaşmak bir hayaldir. Kaldı ki, ulaşılsa bile, Amerika'nın 2000 yılında ulaşacağı seviye yanında Türkiye yine «geri kalmış ülke» olarak kalacaktır.

BP'de çözülme

■ Alevi seçmenlerin oylarını devrimci partilerden çalmak üzere çıkarcı çevreler tarafından kurdurulan **Birlik Partisi kısa zamanda fiyasko verdi. Partinin kurucularından Feyzullah Ulusoy'un istifasından sonra, bir süre önce MP'den ayrılarak yeni partiye transfer etmiş olan Amasya Milletvekili Kâzım Ulusoy da Birlik Partisi'nden istifa etti. Ayrıca Yönetim Kurulu'nun altı üyesi de B.P. den ayrıldılar.**

5 *nisan*

Sekreterler!

■ **Demirel'in yeni kabinesi, AP Cumhuriyet Senatosu Grupu'nda şiddetle tenkid edildi, hattâ bir senatör Başbakan'a hitaben «Siz sekreter seviyesindeki insanları etrafınıza topluyorsunuz» dedi. Başbakan Demirel ise, Senato Grupu'na karşı bir tutumu olmadığını belirterek şunları**

TEPEDEN İNME

söyledi: «Tüzük bakımından size hesap vermek mecburiyetinde değilim. Bakarsınız, bir gün yeniden hükümet değişir, bu defa kabineye 10 senatör alırım. Arkadaşlarımın hiçbirisi sekreter seviyesinde değildir. Arkadaşlarımı tenzih ederim. İlk kabine kurulurken sizin bana verdiğiniz esaslardan ayrılmadım. O esaslarla size sekreter bir kabine istemişsiniz, bu böyledir.»

Zama da zam!

■ Kısa bir süre önce zam gören akaryakıt fiyatlarına, Damga Resmi Kanunu ve Rıhtım Resmi dolayısıyla yeniden zam yapılacağı açıklandı. Buna göre litre başına benzin 10-11, gazyağı 12-13, motorin ise 13-14 Kuruş zam görecektir.

6 *nisan*

Pfizer'de grev

■ Dünya'da 40'dan fazla işletmeye sahip olan ve sendikalar tarafından kara listeye geçirilmiş bulunan Pfizer Şirketi'ne gereken dersi vermek üzere Türkiye Kimya İşçileri Sendikası, Pfizer'in İstanbul'da'ki fabrikasında greve gitmeğe karar verdi. İşyerinde yapılan grev oylamasında 300 işçi ve memur greve katılacaklarını bildirdiler. Üç aydan beri devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, Pfizer Şirketi, ücretlere zam, asgari ücret, yıllık ikramiyeler, çocuk zammı konusunda sendikanın bütün isteklerini reddetmiş bulunuyordu.

Turizmde yolsuzluk

■ **Turistik ithal belgesi ile ilgili 28 yolsuzluk tesbit edildiği ve bu yolsuzluklara bakanlık teftiş kurulunca el konulduğu Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşad tarafından Cumhuriyet Senatosu'nda açıklandı. Açıklamaya göre, bundan böyle maksat dışında mal ithal eden müessesselerin turistik belgeleri bakanlık tarafından iptal edilecektir.**

Dilencilik!

■ Rize'nin AP'li Belediye Başkanı Yüksek Mühendis Ekrem Orhon, Amerika'daki 48 Bin belediye başkanına mektup yazarak kendilerinden birer dolar yardım istedi, bunun üzerine Rize'ye Amerika'dan çeşitli araçlar gönderildi. Belediye Başkanı'nın bu tutumu bütün yurtta büyük tepki yarattı. Bu arada Ankara'dan İlhan Tezel ve arkadaşları Ekrem Orhon'a şu telgrafı çektiler: «Milli haysiyetimizi iki paralık eden sizin gibi Amerikan dilencilerinin topunuzun ervahına yuh olsun!»

Sunay'ın Amerika'da resmi görüşmeleri tamamlanmış ve bir ortak bildiri yayınlanmıştır (Bu konudaki haberimiz 4. sayfadadır)

İş Bankası seçimlerinde kendisine muhalif grupun ağır basması üzerine banka genel müdürü Bülend Yazıcı görevinden istifa etti...

7 nisan

Koçero!

■ **Amerikan kapitalizmi ile işbirliği yaparak Türk halkını sömüren komprador kapitalizminin temsilcisi Odalar Birliği Başkanı Sırrı Enver Batur, Marmara ve Trakya Ticaret Odaları toplantısında sosyalistlere dil uzatarak «Hiçbir nizam tanımayan, iktisadi kanunları hiçe sayan, fert hürriyetiyle alay eden bir takım siyaset koçeroları son zamanlarda sosyalizm** ***kisvesine bürünerek*** **gittikleri yerlerde özel teşebbüs müesseselerine ve müesses sosyal nizama karşı taktikle hücumlar yaptıkları ve memleketin siyasi ve iktisadi nizamını bozmaya çalıştıkları görülmektedir» dedi. Batur'a sormak gerekir: Haydi diyelim ki, sosyalistler Koçero'dur. Koçero bir kaç yolcuyu soymuştu, ama bütün bir milleti soyanlara acaba ne denir? Batur,** ***onu da açıklamalıdır.***

İşte örneği!

■ Batur'un demecinin yayınlandığı gazetelerde, Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in şu açıklaması da yer alıyordu: «28 vagon dolusu porselenin kaçak olarak yurda sokulduğu doğrudur. Ancak ithalâtçısının kim olduğu belli değildir...» Koçero'luk mu, işte örneği!

8 nisan

Çetin Altan için...

■ Savunması dahi alınmadan üç müfrit AP'linin oylarıyla dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilen Çetin Altan'ın durumu ile ilgili olarak TİP Lideri Aybar sert bir demeç verdi ve "Çetin Altan'ın dokunulmazlığı kaldırılmayacaktır. Çünkü Çetin'in dokunulmazlığının kaldırılması, Anayasanın, parlamento hukuk ve geleneklerinin ortadan kaldırılması demek *olacaktır ki, buna ne* AP'nin, ne de güvendiklerinin gücü yetmez" dedi. Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı Nadir Nadi de, başyazısında "Demokratik koşullar altında fikriyatlarını savunmakta aciz gösterenler, anayasayı alabildiğine zorlamak bahasına da olsa hasımlarını birer ikişer susturmak hevesindedirler" diyerek bu teşebbüslerin netice vermeyeceğini iktidara hatırlattı.

Rektör'e hayır!

■ **İstanbul Üniversitesi'ne bağlı 152 öğretim üyesi bir ortak bildiri yayınlayarak Rektör Ekrem Şerif Egeli'nin Terör Tasarısı karşısındaki tutumunu tasvip etmediklerini, hukukçu arkadaşlarının hürriyetlerin savunulması konusundaki görüşlerine aynen katıldıklarını bildirdiler.**

9 nisan

Zorbalık!

■ **İzmir'de TİP tarafından düzenlenen Halkı Sesi Gecesi'nde Ruhi Su, Âşık Nesimi, Âşık İhsani, Âşık Maksudi ve Âşık Mahsuni, sazları ve sözleriyle hükümetin tutumunu yererek Amerika'nın Vietnam politikasını protesto ettiler. Ancak, Komünizmle Mücadele Derneği'ne mensup kapitalist ve Amerikan uşağı zorbalar, toplantıya baskın yaparak halk şairlerine** ***saldırdılar. Bunun üzerine*** **salonda tekmeli yumruklu kavga patlak verdi. Emniyet Müdürlüğü'nün karşısındaki bir sinemada vuku bulan olaya polisin zamanında müdahale etmesi ve toplantı masuniyetinin ihlâl edilmesi halk arasında büyük tepki yarattı. Ayrıca, Âşık İhsani, Anafartalar Caddesi'nde iki arkadaşıyla birlikte giderken sağcı saldırganlar tarafından dövülerek kan içinde bırakıldı.**

Şadi Alkılıç

■ Yargıtay'daki murafaası başka güne bırakılan mahkûm Yazar Şadi Alkılıç'ın beraatını sağlamak üzere Londra'daki Türklerin kurduğu Kardaş Cemiyeti de harekete geçti. Bu konuda İngiliz Başbakanı Wilson'a da başvuran cemiyet, ayrıca İngilizler'den Alkılıç için maddi yardım da toplamağa başladı.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

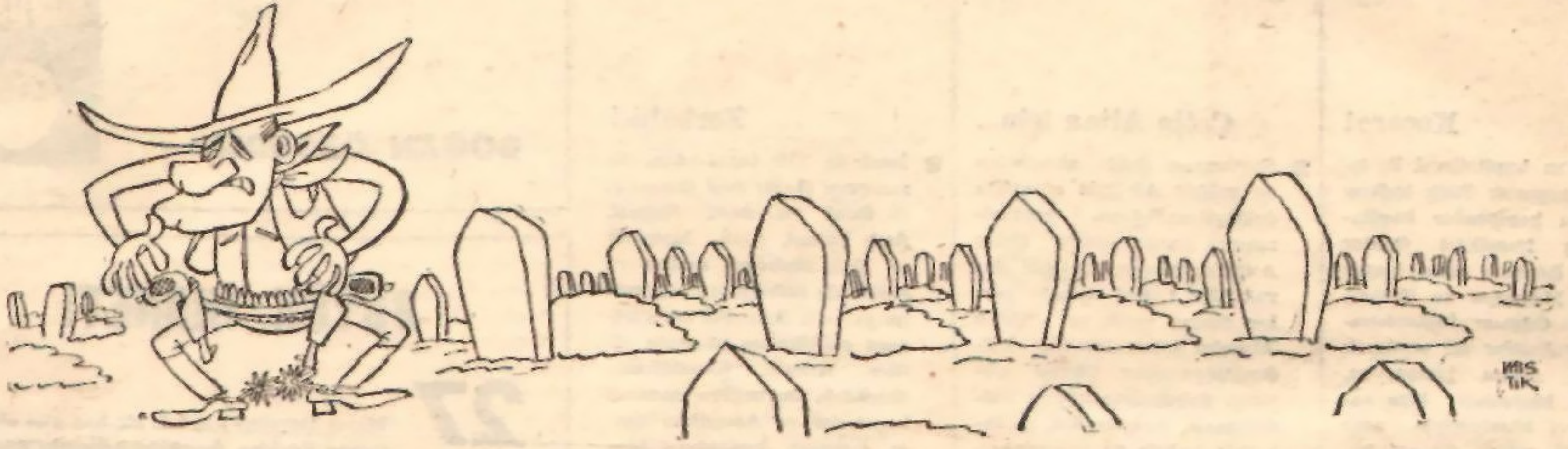
BÜYÜK İHANET!

27 Mayıs Devrimi yapılalı bir kaç gün olmuştu... Bütün Türkiye devrimin heyecanı içinde çalkalanıyor, devrik iktidar başlarının yolsuzlukları bire bin katılarak kulaktan kulağa yayılıyor, gazete ve dergilerde Rasputin'in saray rezaletlerine taş çıkartacak skandallar tefrika ediliyordu... 35 Milyon Metre Kare vatan toprağı Amerikalılara kiralanmış, atom başlıklı Amerikan füzeleri Anadolu'da üslenmiş, 50 Bin Amerikan askeri Türkiye'yi fiilen işgal etmiş; kimse bunları umursamıyordu... Herkes, sansasyon gazetelerine konu olacak dedikodular peşinde koşuyordu. İşte bu atmosfer içinde İzmir'deki NATO Karargâhı'nda görevli bir Türk kurmay subayı ile *yaptığım görüşmeyi hatırlıyorum. «Mesele değil bunlar»* diyordu genç kurmay, «bilir misiniz ki, Türkiye'nin bütün doğu bölgesi Amerikalılar tarafından kirletilmiş bölge haline getirilmiştir ve bir savaş halinde, Sovyet ordularının geçmesini önlemek için nükleer infilâklerle kirletilerek milyonlarca Türk feda edilecektir... Düşüklerden hesap sorulacaksa, bunların hesabı sorulmalıdır. 27 Mayıs eğer gerçek bir devrim ise, önce Türkiye'nin üstüne gerilen bu ölüm ağını parçalayıp atmalıdır...»

BU korkunç iddia üzerine kendisinden bilgi istediğim NATO Güney Doğu Bölgesi Komutanı, her meselede olduğu gibi **«kirletilmiş bölge»** konusunda da herhangi bir açıklamada bulunmaktan kaçınmıştır.. Bu gibi meseleler, o zamanlar Türk basınında **«tabu»** sayıldığı için çalışmakta olduğum gazete de bu önemli haberi hasıraltı etmeyi uygun bulmuştu. Daha sonra yabancı gazetelerde *bu konuda yapılan yayınlar da Türk basınında hiçbir yankı* yaratmamış, resmi makamların üstü kapalı yalanlamalarıyla örtbas edilmişti. Başkan Sunay'ın Amerika gezisi sırasında New-York Times Gazetesi'nin yayınladığı bir haberden anlaşılmaktadır ki, Türk kurmayının o zamanki iddiaları yüzde yüz doğrudur ve Türkiye'nin doğu bölgesi yıllardan beri bir **«kirletilmiş bölge»** dir. Dördüncü sayfamızdaki haberde göreceğiniz gibi, Amerikan savunma stratejisine göre, bir savaş halinde, Amerikan çıkarlarının korunması uğruna Türkiye toprakları 32 Milyon Türk için bir cehennem haline getirilecektir. Amerikalılara verilen bu imtiyaz hangi anlaşmaya dayanmaktadır ve 32 Milyon Türk ile birlikte kendisinin de ölüm fermanını imzalayan bu gafil kimdir? Yoksa, 32 Milyon *Türk'ü bir nükleer cehennemin içine iten bu anlaşma da,* Çağlayangil'in kaybolduğunu açıkladığı 24 anlaşmadan biri midir? Yoksa böyle bir anlaşma yoktur da, Amerikalılar nükleer mayınları kimseye sormadan mı Türk topraklarına yerleştirmişlerdir?

GERÇEK **açık seçik ortadadır. Türkiye büyük bir ihanetle karşı karşıyadır. DP iktidarı ve ondan sonra gelmiş geçmiş bütün iktidarların hepsi bu ihanetin içindedir. Büyük dost diye bağrımıza bastığımız Amerika'dan Türkiye'nin korunması için değil ülkenin yarısını, tek eyaletini, tek şehrini, tek kasabasını, hattâ tek köyünü kirletilmiş bölge haline getirmesini isteseydik, acaba bir tek Amerikalının eli böyle bir anlaşmayı imzalamaya varır mıydı? İhanet ortadadır... Karşılığını misliyle almadan bir tek Cent dahi vermeyen Amerika'ya Anadolu topraklarını Sam Amca'nın nişan tahtası gibi teslim** ***edenler meydana çıkartılmalı, anlaşmalı da olsa,*** **anlaşmasız da olsa, bu ölüm ağı Türk topraklarından söküp atılmalıdır. Gel gör ki, AP İktidarı ölüm ağını söküp atacağına, bağımsızlık savaşçısı Çetin Altan'ı milletin meclisinden atmağa uğraşmaktadır. Ama Türk halkı kendi hayatına kasteden bu ihanetin, büyük ihanetin hesabını ergeç soracaktır.**

Johnson "Kore'deki mezarlar dostluğumuzun mirasıdır" dedi

MİRASYEDİ

TÜRK HALKI ÖLÜME MAHKÛM EDİLDİ

AP iktidarının büyük umutlarla tezgâhladığı cumhurbaşkanı seviyesindeki Amerika ziyareti, bütün ciddi gazetelerin üzerinde ittifak ettikleri gibi bir *«turistik gezi»* olmaktan ileri gidememiş, Türk - Amerikan ilişkilerinde büyük ölçüde bir olumlu değişme sağlamamıştır. Amerika için ziyaretin tek ilgi çekici yanı, Washington'daki Türk Büyükelçiliği binası civarında vuku bulan faili meçhul *«bomba olayı»* olmuştur.

Kıbrıs ve dış yardımlar bakımından, ortak bildiride kullanılan şatafatlı diplomatik ifadelere rağmen olumlu hiçbir yenilik getirmeyen ziyaretin kazanç hanesine kaydedilebilecek tek madde, eğer gizli bir anlaşma yapılmamışsa, Türkiye'nin Vietnam'a asker gönderceği yolundaki endişelerin bertaraf edilmiş olmasıdır.

Türk halkoyunun önemle üzerinde durduğu *«ikili anlaşmalar»* konusu ise, bu ziyarette hiçbir açıklığa kavuşturulmamıştır. Türk - Amerikan Ortak bildirisinde bu konuya tek kelime ile dahi dokunulmamıştır. Oysaki, Dışişleri Bakanı Çağlayangil bu konuda yaptığı açıklamalarda ikili anlaşmalardan 24'ünün hükümet elinde bulunmadığını bildirmişti. Bu vahim açıklama üzerine TİP milletvekillerinden Behice Boran, Sadun Aren, Dr. Tarık Ziya Ekinci Meclis başkanlığına bir Meclis araştırması önergesi vermiş bulunuyordu.

Bu ziyaret sırasında New Times Gazetesi'nde yayınlanan bir haber ise, Türkiye'nin bu ikili anlaşmalarla nasıl bir felâkete sürüklendiğini ortaya koymuştur.

New York Times'in haberine göre, Türkiye'nin doğu bölgesi nükleer mayınlarla tamamen bir *«kirletilmiş bölge»* haline getirilmiştir. Bir savaş halinde kontrolü yalnız Amerikalıların elinde bulunan bu nükleer mayınlar elektronik beyinlerle infilak ettirilecek, böylece Amerikan yardımı gelinceye kadar vakit geçirilmeden Sovyet ordularının doğu sınırlarında durdurulması mümkün olacaktır.

New York Times, nükleer mayınların varlığını açıklayan haberinde, ayrıca, bu mayınların çeşitli ebatta olduğunu, helikopterlerle hareket eden küçük ekipler tarafından çeşitli yerlere yerleştirildiğini, diğer nükleer silâhlar gibi bunların da Amerikalıların özel muhafazası altında bulunduğunu ve Türk resmi makamlarının dahi bu mayınların yerlerini bilmediğini bildirmektedir. Gazeteye göre, Türkiye bu mayınların kontrolü için Amerika'dan yetki istemiştir. Ne var ki, ertesi gün Türk gazetelerine bir açıklama yapan Başbakan Demirel *«Ortak bildiride böyle bir konu yok, doğru değildir»* diyerek, Türkiye için bir ölüm kalım dâvası olan bu meselenin üzerine sünger çekmiştir. Anlaşılan, milyonlarca Türk'ün hayatını tehlikeye sokan nükleer mayınlar meselesinde Bay Demirelin' hiçbir endişesi yoktur ve bu konuda bir Amerikan gazetesi kadar dahi titizlik göstermemektedir.

Oysa, bir savaş halinde, Sovyet ordularını durdurmak gerekçesiyle Amerika kendi kontrolünde bulunan nükleer mayınları infilak ettirerek bütün doğu bölgesini bir anda *yaşanmaz bölge* haline getirecek ve Türkiye nüfusunun yarısını yokedecektir. Nükleer silâhların etkisinin bir kaç günde geçmeyeceğini, nükleer silâhlar konusunda en ufak bilgi sahibi olan herkes bilmektedir. Bu mayınlar dolayısıyla sadece doğu bölgesi halkı ölüme mahkûm olmakla kalmayacak, aynızamanda, diğer bölgelere sürüklenecek nükleer bulutlar bütün Türkiye halkına ölüm yağdıracaktır.

Sunay'ın milyonlarca liraya mal olan tantanalı gezisine rağmen, Türkiye'nin *«ölüm fermanı»* yine yürürlükte kalmıştır.

SAP

BİR ülkede çözülme ve çatlama başgösterdi mi, bu hal bütün alanlara, bütün zümrelere, bütün kuruluşlara bulaşır. Herşey kendi içinde çatlamağa, parçalardan biri sağlam kalırken öteki çürüyüp günden güne koflaşmağa başlar.

Toplumun çürümekte olan bölümünün temsilcisi durumundaki yöneticiler için öyle memleketler birer kâbus dünyasıdır. Karışıklığı gidermek ve topluma gönüllerince çekidüzen vermek için neyin bir ucundan tutmağa kalksalar o parçanın ellerinde kaldığını, büyük kısmın kopup düştüğünü görürler.

Korkunç düşlerdeki gibi, bir kılıç çekseler kabzası kopar, ellerinde kalır. Müttefik saydıkları birinin koluna yapışsalar kol kopar, elirinde kalır. Bir parmaklığa tutunsalar demirler avuçlarında dağılır; karanlık boşluklara yuvarlanırlar...

Bugün AP iktidarı için Türkiye öyle bir ülkedir.

Çünkü ulusumuzu ileri iten güçlerle yerinde tutmak için asılan köstekler arasındaki gerginlik kopma noktasına yaklaştıkça toplumun her köşesinden çatırtılar duyulmakta, bütün parçalar çatlamakta, çürümüş bölümler yer yer dökülmektedir.

Demirel ve şürekâsı bu ortamı dilediklerí gibi düzenlemek için durmadan sağa sola hamle ediyor, her parçanın «tutulacak yeri» saydıkları kısmına el atıyorlar.

Sanıyorlar ki parçalar sağlam... Sanıyorlar ki sapından tutulunca sürahiler kaldırılabilecek, tokmağından çekince kapılar açılacak, kabzasına yapışılan kılıçları sallamak mümkün olacak.

Her zümrenin, her kuruluşun «başı» saydıkları kişilerle aralarını düzeltince bütün gövdeyi de sürükleyebileceklerine inanmaları bundan hep.

Rektörü kendi saflarına çekmekle üniversiteyi, birkaç öğrenci kuruluşu liderini tavlamakla gençliği, Türk-İş yöneticilerinin burnuna halka takmakla bütün işçi sınıfını, bir muktedir zatı AP paraleline düşürmekle orduyu peşlerine takmış olacaklarını sanıyorlar.

Bu el atmalardan ne kazanacaklarını ve sonunda ellerinde ne kalacağını göreceklerdir.

En tuhafı, kendilerinin Türkiye'nin sapı olduklarına inanmaları ve başkalarını da inandırabilmeleri.

Amerika elinde o sap ile bakakaldığı zaman çok güleceğiz.

Refik Erduran

İRTİCA

■ İslâm devleti kurmak isteyen gafillere karşı hükümet ne yapıyor?

KENDİLERİNE *«milliyetçi»* sıfatını takan bir kısım kimseler Ankara'da laiklik ve kadın hakları aleyhinde bir bildiri yayınlayarak hilâfet ve islâm devleti kurmak için halkı demokratik rejime karşı ayaklanmaya çağırmıştır.

Ortada hiç bir anayasa dışı teşebbüsleri olmadığı halde sol cepheyi *«ihtilâl»* hazırlamakla suçlayan ve Mussolini'nin dahi cür'et edemediği terör hareketlerine girişen iktidar çevreleri, parlamento üyelerine dahi dağıtılan bu bildiri karşısında görülmemiş bir gaflet içinde bulunmaktadırlar. Nitekim, Adalet Bakanı Hasan Dinçer, yaptığı açıklamada *«meselenin savcılığa intikal ettiğini»* belirtmekle yetinmiştir.

Buna karşılık Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Kemal Türkler, demokratik rejimi tehdit eden bu hareket üzerine şu demeci vermiştir:

«Şeriat isteyenler, din devleti kurma peşine düşenler laikliğe hayır diyenler, hakimiyeti milletin elinden alıp şeriata vermeye heves edenler gittikçe örgütlenmektedir. İktidarların ihmali şeriat isterük'çülerin başkaldırmalarına fırsat verse bile bizim gücümüz, demokratik rejime kastedenleri helâk etmeye yetecektir.»

88 sanıklı iktidarın dokunulmazlığını kaldırarak susturmağa çalıştığı savaşçı kalem; Çetin Altan...

MECLİS

■ *88 sanıklı iktidar, Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırmağa çalışıyor*

ARKADAŞIMIZ Çetin Altan'a karşı girişilen tepkiler, nihayet milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasına kadar vardırılmıştır.

Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Komisyonlarının beş üyesinden kurulu ihzari bir komisyon, cuma günü yaptığı oturumda 40 milletvekiline ait 88 dosyadan sadece Çetin Altan ile YTP'li Ali Karahan ve CHP'li Muzaffer Karana ait dosyalar üzerinde durarak üç miletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına karar vermiştir.

TİP İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın yedi dosyasından beşi «*komünizm propagandası*», biri «*cumhurbaşkanına hakaret*», biri de «*milleti isyana teşvik*» suçlarıyla ilgilidir.

Kemal Bağcıoğlu (AP), Ata Bodur (AP), Abbas Çetin (AP), Cengiz Nayman (CHP) ve Nazif Arslan (CHP)'den kurulu komisyonun toplantısına Cengiz Nayman katılmamış, Nazif Arslan aleyhte oy kullanmıştır.

İhzari Komisyonun kararı Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu karma komisyonda görüşülecek, daha sonra Meclis'e sevkedilecektir.

88 sanıklı bir iktidarın, düşüncelerinin mücadelesini yapan bir yazarın dokunulmazlığını kaldırmaya ve kalemini susturmaya kalkışması bütün yurtta tepkiyle karşılanmıştır.

BU NE PERHİZ!

Cevdet Sunay'ın Amerika Milli Basın Kulübü'nde yaptığı konuşmadan:

«Memleketimizde basının artan dinamizmi ile iftihar etmekteyiz. Atatürk'ün de dediği gibi, basın hürriyetinin suiistimaline yegâne çare, gene basın hüriyetidir. Ülke çapında on üçten fazla gazete ve on bir dergi ile Türk basını müstesna bir toplum hizmeti görmektedir.»

★

Adalet Bakanı Hasan Dinçer'in Avukatlar Günü'nde yaptığı konuşmadan:

«Hak ve hürriyetlerin, demokratik rejimin desteklenmesi yolunda kullanılması ile, demokratik düzeni totaliter düzene çevirmek amacıyla kötüye kullanılması arasındaki kanuni hududun çizilmesi, anayasamızın ve demokratik düzenimizin geleceği bakımından zorunlu bir şarttır. Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu yakında çıkartılacaktır.»

TERTİP

■ *Mahmut Makal Keçiborlu'da polis tarafından nezaret altına alındı*

Sante du Monde Dergisi tarafından «örnek insan» gösterildikten sonra çıkarcı çevrelerin yıldırımlarını adamakıllı üstüne çeken arkadaşımız Mahmut Makal, geçtiğimiz hafta yeni bir tertiple karşı karşıya kalmıştır.

Dergimiz için bir röportaj hazırlamak üzere Isparta'ya gitmiş bulunan Makal, Keçiborlu İlçesi'nde bir süre önce öğrencilerini boykota teşvik ettiği için hakkında dava açılan Ortaokul Öğretmeni İlhan Alkan ile görüşmüş, bu arada görüşlerini öğrenmek üzere bazı ortaokul öğrencilerini de İlhan Alkan'ın evine davet etmiştir. Bu görüşmede Mahmut Makal ve İlhan Alkan'dan başka TÖS Avukatı Nevzat Helvacı, Öğretmen Şemsettin Kılıçaslan ve Öğretmen Yusuf Ziya Özgür de bulunmuşlardır. Görüşme, AP'li çevrelerde duyulur duyulmaz panik yaratmış ve Keçiborlu'nun AP'li Belediye Başkanı Seyfullah Uğurlu, Savcılığa başvurarak «**öğrencilerin hürriyetlerinin kısıtlandığını**» ileri sürmüştür.

Bunun üzerine polis derhal harekete geçerek gece yarısı Makal ve arkadaşlarını karakola davet etmiş ve «**hürriyeti kısıtlama**» gerekçesiyle bir gece nezarette bırakmıştır. Sabah mahkemeye sevkedilen Makal ve arkadaşları tahliye edilmişlerdir. Duruşma 12 Nisan'a ertelenmiştir.

Daha hızlı çalışamaz mıyız?

Çetin Altan

ANADOLU gezilerinde emekçi halk kütlelerine karşı en çok tekrarladığımız söz nedir biliyor musunuz?

— Bize, bir de şunları deneyelim diye oy vermeyiniz. Biz oy toplamak için yapmıyoruz bu gezileri... Siyasi mücadeleye bizzat katılınız. Sizlerin emeğinizin haracını yiyorlar. Emeğinize ve haklarınıza sahip çıkınız. Kapitalizme karşı sınıfınızın bilinci içinde örgütleniniz. Gerektiği zaman mitingler, gösteri yürüyüşleri tertipleyiniz. Meclise telgraflar çekiniz. Kürsülere kendiniz çıkıp kendiniz konuşunuz. Liderlerinizi aranızdan seçiniz. Devlet yönetimine ağırlığınızı koymak için hazırlanınız. Bu ise ancak sosyalist bir parti içinde kompradorlara ve talancılara karşı birleşmekle olur. Bunu yapmaz da «Bir de şunları deneyelim» diye kurtarıcılarınızı kendi dışınızda ararsanız, hiç bir zaman kurtulamazsınız. Biz sizler için uğraşıyorsak, kendimizi size beğendirmek için değil, uğraşmanın yollarını size göstermek ve kendinizi kurtarma mücadelesine sizleri alıştırmak için uğraşıyoruz.

İşçiler, köylüler, zanaatçılar, esnaflar ilk defa duyuyorlar bu sözleri...

— Sizler haracı yenen emekçi kütlelerisiniz. Sizi sizden başka hiç kimse kurtaramaz. Onun için Hızır Aleyhisselamı bekler gibi dışardan kurtarıcı beklemeyiniz. Oylarla onu bunu denemeye kalkmayınız. Hepiniz aslında aynı sınıfın insanlarısınız.. Sınıfınızın siyasi örgütü Türkiye'nin tek emekçi partisi olan Türkiye İşçi Partisi'dir. Böyle bir siyasi örgüt içinde ağalara, kompradorlara, sömürücülere ve onların kapitalist partilerine karşı denge tutmanız gerekmektedir. Bunu başaramadığınız, varlığınızı isbat edemediğiniz sürece ensenizde boza pişirilmeye devam edecektir...

Emekçiler anlamaktadırlar bu sözleri. Türkiye'de sosyalizm böyle kurulacaktır. Ne çare ki Türkiye'de sosyalist aydınların hepsi halkla bu şekilde uğraşıp onları örgütlemeye ve uyandırmaya gerektiği kadar çaba harcamamaktadırlar. Halkın uyanabileceğine ve kendi göbeğini kendi kesmeye kalkacağına inanmamaktadırlar çünkü.. Bu yüzden de sömürüye karşı verdikleri savaşta egemenliği gitgide zayıflayan burjuva sınıfına karşı tek alternatif olarak emekçi sınıfının siyasi bir ağırlık olarak ortaya çıkmasını gösterememektedirler. Bunu ütopik bulmaktadırlar. Bu yüzden de halktan yana olup olmayacağı kendi namusuna kalmış kişilere güvenmek istemektedirler. Oysa sosyalizmin bilimselliği halktan yana olup olmamayı piyangoya bırakmaz. Bu yüzden de mücadelede örgütlü emekçi sınıfının öncülüğünü şart koşar.

Peşin bir hükümle emekçi sınıfının henüz bu uyanışı gösteremiyeceğini öne sürmek bizce büyük bir hatadır. Bu hükmü vermeden önce emekçi sınıf ile canla başla haşır neşir olmak ve bu yorgunluğu göze almak gerekmektedir.

Sosyalist aydınlarımız İşçi Partisi'nden olsun olmasın, her zaman Anadolu içinde konferanslar verebilir, emekçilerle sohbet imkânlarını bulabilirler... Karşılarında dalma çok canlı bir topluluk bulacaklar ve belki de bu canlılık karşısında şaşıracaklardır. Peşin peşin emekçi sınıfı henüz Türkiye'de uyanamaz ve burjuvaziye karşı denge tutamaz fikrine saplanmak, ilerde çok hatalı komplikasyonlara yol açacaktır.

Türkiye'de bugün emekçi sınıfı iyice yoğuracak nitelikte sosyalist bir aydın kadrosu vardır. Ancak bu kadro kendisinden beklenen en son randımanla henüz çalışmamaktadır. Bu ataleti, emekçi sınıfının uyanamadığı şikâyetleriyle kapatmak doğru değildir. Ve uyanması için bizlere düşen çabaların gerektiği kadar harcanıp harcanmadığını araştırmak daha yerindedir.

Sosyalist aydınların en büyük görevi İstanbul dükalığına ve bu dükalığın mütegallibe ortaklarına karşı Anadolu sömürgesini özgürlüğe kavuşturmaktır.

Sömürgeler ise metropolden özgürlüğe kavuşturulamaz. Nasıl ki Cezayir'i Paris'ten kurtarmak mümkün olmamıştır. Paris'te sosyalistler de iktidara gelmiş ama Cezayir yine Cezayir kalmıştır...

Emekçi halkın örgütlü baskısı ve kontrolü olmadan iktidara sosyalist tanınmış kişiler de gelse kendilerinden başka kimseyi kurtaramazlar. Bu bilimsel bir gerçektir. Biz bu gerçeğe uygun olarak elimizden geldiği kadar uğraşıyoruz. Aynı uğraşıya bütün soyalist aydınların da katılmasını ve asıl mücadeleyi sömürgenin içinde vermelerini canı gönülden diliyoruz.

UNESCO

■ *Adnan Ötüken'in oynamak istediği oyun ilericilerin müdahalesiyle önlendi*

MART ayının son günü, Adalet Partisi'nin artık sabıklar arasına karışan Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'le her devrin iktidarının kültür politikasının hizmetinde çalışa çalışa bugün bir kültür düşmanı haline gelen ünlü Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken'in sessiz sedasız çevirmek istedikleri bazı oyunlar, ilerici kuruluş temsilcilerinin ve bilim adamlarının müdahaleleriyle önlendi. Günlük basına aksetmeyen olayların içyüzü şöyledir:

1946'da kurulan UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yönetmeliğinin 5. ve 6. maddelerinde değişiklik yapılmak istenmektedir. 6. madde, Genel Kurul'a katılacak hükümet ve resmi kuruluş temsilcileriyle bellibaşlı hususi eğitim, bilim ve kültür kurulları temsilcilerini tespit etmektedir.

Yönetmelikte gerekli değişikliği yapmak üzere kurulan komisyon, tamamiyle mevcut iktidarın görüşlerine uygun bir çalışma yapmış ve Türk Edebiyatçılar Birliği, Türkiye Milli Gençlik Teşkilâtı, Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Türk Devrim Ocakları, vb. gibi ilerici nitelikleri bilinen ve hükümet çevrelerince sevilmeyen kuruluşları UNESCO dışında bırakmak istemiştir.

Toplantıda, Orhan Dengiz'le Adnan Ötüken yapmak istedikleri her oyunun önlendiğini görerek çileden çıkmışlar; Adnan Ötüken, *"SEN KAŞINIYORSUN!"* diyerek -tam kendine yakışan bir üslupla- bir öğretmenin üzerine yürümüş ve Kongre'nin eğlenceli geçmesi (!) için oldukça yararlı olmuştur.

Sonunda, Yönetim Kurulu'nun uyarmaları ve Genel Kurul'a katılan ilericilerin gerekli müdahaleleriyle oynanmak istenen oyunlar bozulmuş, atılmak istenen kuruluşların UNESCO'da kalması sağlanmış ve UNESCO'nun hükümet emrinde bir kuruluş haline gelmesi önlenmiştir.

Hürriyetleri korumak için gençler andiçti

■ *İstanbul'daki açık oturumda Terör Kanunu'nun anayasaya aykırılığı ortaya kondu*

TEMEL Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı adı altındaki terör tasarısına karşı gösterilen şiddetli tepkiler nihayet geçen hafta Adalet Bakanı Hasan Dinçer'in, «*kanunun anayasaya uygun şekilde çıkartılacağını*» beyan etmesiyle kısmen semeresini verdi. Dinçer'in açıklamasına göre, hükümet Terör Tasarısı'nın çıkartılmasından vazgeçmemiş, fakat hiç değilse kitabına uydurmakta karar kılmıştı.

Dinçer'in konuşmasının gazetelerde yayınlandığı gün İstanbul'da Türk Devrim Ocakları'nın düzenlediği bir açık oturumda da Terör Kanunu enine boyuna eleştirilerek anayasaya aykırılığı açık seçik ortaya kondu. Eminönü Devrim Ocağı Başkanı İktisat Asistanı Dr. Mahir Kaynak'ın yönettiği açık oturum için Beyazıt'taki Marmara Öğrenci Lokali angaje edilmiş bulunuyordu. Ancak oturumun başlayacağı saatte İstanbul Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Ufuk Şehri, içeride badana yapılmakta olduğu gerekçesiyle dinleyicilerin içeriye girmesine engel oldu. Bunun üzerine oturumun civardaki bir düğün salonunda yapılması için teşebbüse geçildi ise de, olağanüstü kalabalığın bu salona sığdırılması mümkün olmayınca, öğrenciler sözünde durmayan Şehri'nin müdahalesine rağmen tekrar Marmara Lokali'ne dönerek salona yerleştiler.

Toplantıya bütün siyasi partilerden temsilci istenmiş bulunuyordu. Ancak toplantıya TİP ve CHP'den başka temsilci gönderen olmamıştı. Prof. İsmet Giritli ise, oturumda konuşmak üzere geldiği halde, Ufuk Şehri'nin muhalefetine rağmen Marmara Lokali'ne girilmesini temel haklara aykırı saydığını belirterek son anda konuşmaktan vazgeçti.

Açık oturumda ilk olarak konuşan CHP temsilcisi Kudret Bosuter, hak ve hürriyet kavramlarını izah ettikten sonra böyle bir kanunun Meclis'ten geçmesinin mümkün olamayacağını, geçse bile Anayasa Mahkemesi'nde mutlaka iptal edileceğini, o da mümkün olmadığı takdirde direnme hakkının kullanılabileceğini söyledi.

TİP adına konuşan arkadaşımız Çetin Altan ise, iktidarın kasdettiği «temel hak ve hürriyetlerin» aslında egemen sınıfların hak ve hürriyetleri olduğunu belirterek emekçi sınıfların gün geçtikçe bilinçlenmesi ve sosyalist hareketin güçlenmesi karşısında kapitalistlerin ve toprak ağalarının da gayrimeşru yollara başvurduklarını söyledi, «Osmanlılar Bizans'ı dışarıdan, Bizans ise Osmanlıyı içeriden fethetmişti. Mustafa Kemal'in denemesi hariç, hâlâ yenemediğimiz işte bu Bizanstır. Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısı da, bu Bizansın eseridir» dedi.

BP'DE GREV

British Petrol'de çalışan işçilerin haklarının verilmemesi üzerine Petkim İş Sendikası, BP'nin Yeşilköy Servisinde ve Ortaköy'deki işyerinde cuma günü greve başladı. Sendika bu münasebetle bir bildiri yayınlayarak BP'yi «Memleketi sömürmek ve Türk işçisini ikiye bölmeğe çalışmak»la suçladı. Petrol işçilerinin grevi dolayısıyla BP ile anlaşmalı bulunan uçak şirketlerinin uçakları Yeşilköy'de akaryakıt ikmali yapamadıkları için bazı uçak seferleri aksadı.

Doğan Özgüden, böyle bir Terör Tasarısı mevcut olmadığı veya eldeki metnin CHP iktidarı zamanında hazırlandığı yolundaki iddiaları cevaplandırdıktan sonra Dinçer'in İzmir'deki konuşmasına temas ederek «Adalet Bakanı, demokrasi düşmanı olduğu kadar cahil olduğunu da bu konuşma ile ortaya koymuştur. Dinçer Almanya'da nasyonal sosyalizmin Birinci Dünya Savaşından önce iktidara geldiğini söylemektedir. Oysa, Almanya'da nasyonal sosyalizm Birinci Dünya Savaşından sonra iktidara gelmiştir. Kaldı ki, Almanya'da demokratik rejime son verenler, Tural'ın, Demirel'in, Dinçer'in iddia ettiği gibi emekçi sınıflar değil, Krupp, Thyssen gibi büyük kapitalistler olmuştur. Ama bu yol çıkar yol değildir. Mussolini de, Hitler de bu yoldan geçmiş, fakat sonları hüsran olmuştur...» dedi.

Arkadaşımız Refik Erduran ise, Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısı'nın ciddiye dahi alınmaması gerektiğini, çünkü en basit hukuk kurallarıyla bile bağdaşmayacağını söyledi, «iktidarın davranışları tarihsel gelişmeye aykırıdır. Böyle bir tasarı kanunlaşamaz, kanunlaşsa dahi uygulanmasına imkân yoktur» dedi.

Açık oturumun sonunda gençler hep bir ağızdan «Atatürk'ün Bursa Nutku» nu okuduktan sonra 28 Nisan hürriyet mücadelesi şehitlerinden Turan Emeksiz'in Anıtı başına giderek hürriyetlere kasteden her teşebbüse karşı aynı azim ve inançla mücadele edeceklerine andiçtiler.

Öte yandan, Avrupa Türk Öğrencileri Konfederasyonu da bir bildiri yayınlayarak Terör Kanunu'na karşı protesto hareketine katıldı. Bildiride «İşte biz de Avrupa Türk Öğrencileri Konfederasyonu olarak, bahis konusu kanun tasarısına yöneltilen gerçek demokrasi yanlısı tepkilere katılıyor, hem toplumumuzu uyarıyor hem de her basamakta onun vekili bulunan sorumlulara gerekli ve asil görevlerinde sorumluluklarını hatırlatıyoruz» denilmektedir.

Ezeli Polis Oyunları

EY Türkiye'de oturan burjuvalar, siz bu demokrasi oyununu başa kadar götüremezsiniz. Biliyorum, herkesler de biliyor ki, siz hiç bir zaman demokrasi taraftarı olmadınız. Hep demokrasicilik oynadınız. Göz boyadınız. Bunu herkesler biliyor. Huylu huyundan vazgeçmez. Alışmış kudurmuştan beterdir.

Türkiye tam elli yıldır sancılar içinde. Kurtulmak için kıvranıyor. Başını oradan oraya vuruyor ama, kurtulmanın bir yolunu bulamıyor. Bulamıyor değil, izin vermiyorsunuz. Siz çok kurnaz ve çok beceriklisiniz. Bir de çok namussuzsunuz. Bir de insanlığa yakışmaz işler yapıyorsunuz. Bu dünyada sizin yapamayacağınız hiç bir kötülük yok. Siz hiç bir ahlâki kaide tanımıyorsunuz. Kanundur, demokrasidir, insanlıktır size vız geliyor. Yeter ki, işbirliği yaptığınız efendileriniz Avrupa burjuvalarıyla birlikte Türk milletini sonuna kadar soyasınız.

Dünyaya sizin gibi, hiçbir ahlâk kaidesi tanımayan az da olsa insanlar gelmiştir. Sanmıyorum ki, sizin gibi dehşetlisi gelsin.. Sizin gibi pür.. Her şeyden arınmış, pir-ü pak. Türkiye'de oturan burjuvalar, bir gün insan tarihi sizin üstünüzde duracak. Faydaları uğruna her bir cinayeti işleyen acaip hasta yaratıklar olarak.. Oturdukları memleketi yabancılara peşkeş çekmiş yaratıklar olarak..

Anadolu toprağı o kadar verimsiz bir toprak değil.. Dünya coğrafyasındaki yeri de iyi. İşte siz bu topraklar üstündeki insanları yeryüzünün en yoksul insanları yaptınız. Tarih boyunca Anadolu insanları bu kadar yoksul olmamışlardır. Yani, bu oranda demek istiyorum.

Türkiye Amerikalıların sömürgesidir. Türkiye işgal altındadır. Bazıları diyorlar ki, bu doğru değil.. Utanıyorlar da kendilerini aldatıyorlar. En iyi niyetlimiz kendisini aldatıyor. Otuz beş milyon metre karecik, diyorlar. Amerika her adım başına bir asker dikecek değil ya, Türkiye'yi işgal etmek için. Bir memleket işte böyle işgal altına alınır. Tam Amerikalıların yaptıkları gibi.

Türk milleti bir ölüm kalım savaşında. Her şeyiyle, kültürü, toprağı, birliğiyle ölümle karşı karşıya.

Dünyanın en yoksul memleketi mi Türkiye? Size soruyorum, Türk toprakları üstünde aklı erenler, kendilerini adam sayanlar, hatta vatanperver olduklarını dilleri varıp da söyleyenler. Türkiye dünyanın en yoksul memleketi değil mi? Bir cihangir devletten dünyanın en yoksul milletini kim çıkardı? İşte bu burjuvalar.

Nasıl çıkardılar? Yukarda sayıp döktüğüm özellikleriyle.. Bu onların yanlarına kalacak mı? Bu milleti can-ü gönülden sever, milliyetçi, öyle yalancı, burjuvaların âleti, ahlâksız, sözüm ona milliyetçi değil, düpedüz milliyetçi bir tek adam bile gelse Türkiye'ye, bu kötülükleri Türkiye'de oturan burjuvaların yanına koymaz. Koymayacak.

Ne dedim az önce, ey Türk burjuvaları siz bu demokrasi oyununu sonuna kadar götüremezsiniz, dedim. Türk milletiyle sonuna kadar oynayamazsınız, dedim. Ya gerçek bir demokrasiyi göze alırsınız, gerçek bir demokrasi de Türk milletini daha az soyma pahasına da olsa, ya da gümbür gümbür Türk milletinin başından çeker gidersiniz. Bu oyunu artık daha fazla yürütemezsiniz. Bunun farkında değil misiniz? Nedir o orduya dağıttığınız broşürler? Ne ayıp şeyler onlar öyle? Siz Türk milletinin subaylarını ilkokul öğrencileri mi sandınız da öyle saçma sapan yazılarla kandırmağa çalışıyorsunuz? Kim inanır öyle saçmalıklara? Yok, Amerika'ya karşı koyanlar komünistmiş de, şuymuş da, buymuş da.. Subaylar bir kere Harbiyeyi bitirmişler.. Hayatla da karşı karşıyalar, ne karşı karşıya, hayatın tam içindeler... Okuyorlar da.. Hepsi komünistliği, sosyalistliği, sizin çevirdiğiniz iğrenç oyunları sizden çok iyi biliyor. Hiç merak etmeyin. Karşınızda bön ahmaklar yok. Siz o broşürlerinizle kandırsanız kandırsanız kendi ahmak kafanızı kandırırsınız.

Bir de gene ezeli polis oyununuza başladınız bugünlerde. Emekçilere, gerçek milliyetçilere, öğretmenlere baskılara başladınız. Polis gene insanların peşinde. Gene olmadık iftiralarla halk arasında insan avına çıktı. Bir iki tane olay geldi ki kulağıma sizden de, insanlığınızdan da iğrendim. Yazmağa bile utanıyorum. Vallahi korkumdan değil.. Sizin gibi insanların bana yapacakları her kötülük benim için şeref olur. O yönden korkum yok.

Polise kanunsuzluk yaptırıyorsunuz. Polis gayrimeşru işler yapıyor.

Vazgeçin... Bu gayrimeşru baskılardan hiç bir şey elde edemezsiniz. Gayrimeşru hareketlerin karşısına gayrimeşrulukla çıkarlar. Bu, hayatın kaidesidir. Ne kadar baskı yaparsanız, o kadar direnmeyle karşılaşacaksınız. Milletlerin güçleri zümrelerin güçlerinden daha çoktur.

Yirmi yıldır oynadığınız demokrasi oyunundan vazgeçin... Polis oyunlarından, baskılardan, iftiralardan vazgeçin... Gerçek demokrasiye yönelin... Azıcık daha ayakta kalabilecekseniz, şu gerçek demokrasinin yüzü suyu hürmetine kalabileceksiniz.

Yok, aklınızı başınıza toplamaz da baskılara, gayrimeşruluklara devam ederseniz, millet de direnme hakkını kullanacak. Bizden söylemesi. Sizin bu kadar basit bir şeye aklınız ermez de çıkmaz yolunuzda ilerler giderseniz, gerisi bize ne. Kendi düşen ağlamaz. Buyurun...

Yaşar Kemal

TURİSTİK BİR GEZİ

FETHİ NACİ

Ferruh Doğan

CUMHURBAŞKANI Sunay'la birlikte Amerika'ya giden Prof. Nihat Erim'in şu sözleri çok ilgi çekicidir: «Bu ziyaret, Amerika'da Türkiye'den bahsedilmesi ve Türkiye'ye ait meselelerin basında ve televizyonda tahlil edilmesi için müstesna bir fırsat yaratmıştır.» İşte Amerika gezisinin sağladıkları!

Ne var ki Sayın Sunay'ın gezisinin turistik bir gezi olarak kalması, açık söyleyelim, bizi sevindirmiştir. Başından beri kaygı ile izlediğimiz bu gezide söylenen birtakım sözler, Amerika'nın Türkiye'yi Vietnam macerasına sürüklemek niyetinde olduğunu gösteriyordu. Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardım, Kıbrıs meselesi, İkili anlaşmalar gibi konuların konuşulacağı bir gezide, Johnson'ın «Kore tepelerinde cesur Amerikalılar ve cesur Türklerin mezarları arkadaşlığımızın ebedi bir mirasıdır.» gibi sözler etmesi, Türkiye'yi Vietnam'a örnek göstermesi; basın mensuplarının Sunay'a Türkiye'nin Vietnam savaşına katılma şartlarını sormaları, Dışişleri Bakanı Rusk'ın Türk askerlerini övmesi pek de hayra yorulacak işaretler değildi.

YARDIM istemek için gitmiştik. Sayın Cumhurbaşkanı, «Biz Türkiye'de, Amerika ile mevcut dostluk ve ittifak bağlarımıza büyük kıymet veriyoruz. Ancak karşılıklı saygı, eşitlik ve itimada dayanmayan hiçbir dostluk gelişme kaydedemez.» derken, Prof. Ahmet Şükrü Esmer, Ulus'ta şunları yazıyordu: «Beslenmek için buğdayı Amerika'dan alıyoruz, kalkınmak için Amerikan dolarlarına muhtacız, silâhlarımızı Amerika veriyor, ordularımızı Amerika'nın emrine verdik. Amerika ülkemizde üsler kurmuştur. Amerika'nın Türkiye'de 30 bin askeri vardır. Amerikalılara kapitüler imtiyazlar verilmiştir. Şu halde eşitlikten bahsedilebilir mi?»

Eşit olmayan şartların, Amerikalıları birtakım yeni isteklerde bulunmak için cesaretlendireceği açıktı. «Vietnam'a gözlemci göndermek» teklifinin yerini, birtakım yardımlar karşılığı, «Vietnam'a asker göndermek» teklifi alabilirdi. Nitekim bu hava bir aralık öyle yaygınlaştı ki Abdi İpekçi, 5 Nisan günlü Milliyet'te, «Zira kendi soydaşlarını kurtarmak için Kıbrıs'a çıkarılmak istenen Türk askerlerine mani olan bir ülkenin, şimdi bu askerleri Vietnam'a davet etmesinin Türkiye'de Amerika'ya karşı nasıl bir tepki yaratacağını hesaplamak zor değildir.» diye biten «Türkiye bu harbe sürüklenemez» başlığını taşıyan bir yazıyla karşı çıkmak gereğini duydu.

TÜRK - Amerikan ikili görüşmeleri sonunda yayınlanan ortak bildiri, eğer özel görüşmelerde birtakım vaatlerde bulunulmamışsa, Türkiye'nin şimdilik Vietnam batağına itilmekten kurtulduğunu göstermektedir: «Her iki Başkan, Güney ve Kuzey Vietnam halklarının kendi geleceklerini barış içinde tayin etme haklarını destekleme lüzumu üzerinde mutabakatlarını ifade etmişlerdir.» Bu sözler, Milli Kurtuluş Savaşı yapmış bir ülkenin Cumhurbaşkanı olarak Sunay'ın ağzına ne kadar yakışıyorsa Vietnam'da yirminci yüzyılın en aşağılık bir saldırı savaşını yürüten bir ülkenin Cumhurbaşkanı olarak Johnson'ın ağzında da o kadar iğreti, o kadar gülünç oluyor.

Ortak bildiri, Vietnam batağına itilmekten kurtulduğumuzu açıklarken, aynı zamanda, ekonomik alanda umulan yardımı elde edemediğimizi de açıklıyor. Vietnam savaşına katılmamakla umulan ekonomik yardımı alamamak arasında bir ilişki kurmak için vakit daha erkendir. Fakat, bildiride geçen «Türkiye'ye yardım konsorsiyomu'nun Türkiye'nin ihtiyacı olan çok taraflı yardım mekanizması ile ülkenin muhtaç olduğu dış yardımları yeterli bir şekilde sağladığı» sözlerinin gerçekle bir ilintisi olmadığı, Türk ekonomisi hakkında birazcık bilgisi olanların malûmudur. «Türkiye'nin kendi kendine yeter iktisadi güce ermesini sağlamaya Birleşik Amerika'nın kararlı olduğu» sözleri ise üzerinde uzun uzun düşünülecek sözlerdir. Çünkü Amerika, Türkiye ile ilişki kurduktan sonra, Türk ekonomisini tamamiyle dışarıya bağlı ve bağımlı bir duruma getirmek için çaba harcamış ve bunda başarıya da ulaşmıştır.

SAYIN Sunay'ın «Biz Türkiye'de bütün hürriyet mücadelesinin ilham kaynağı olan büyük Amerikan Demokrasisine derin bir hayranlık beslemekteyiz.» sözlerini bu açıdan değerlendirince büyük yanılgılarla karşılaşmamak imkânsızdır. «Büyük Amerikan Demokrasisi» denilen şey, bugün, Hitler faşizminin 1967 modelinden başka bir şey değildir. «Büyük Amerikan Demokrasisi», büyük Amerikan tekellerinin çıkarlarını savunan, bunun için de özellikle az gelişmiş ülkeleri çeşitli yollardan (Yardım, vb. maskeleri altında) sömüren, kaba kuvvet kulanarak yoksul ülkeleri egemenliği altında tutmak isteyen, yoksul ülkelerin gerçek bir bağımsızlığa kavuşmalarından veba'dan korkar gibi korkan bir sistemin adıdır. Türkiye'nin kendi kendine yeter iktisadi güce ermesini böyle bir sistemden beklemek hazindir. Türkiye, kendi kendine yeter iktisadi güce, Amerikan emperyalizminin himmetiyle değil, kendi öz kaynaklarıyla, kendi halkının alınteri ve göz nuruyla erecektir. Bunun da tek yolu vardır: Amerika'nın Türkiye'ye zorla kabul ettirdiği kapitalist kalkınma yolunu bırakarak, sosyalizmle sonuçlanan kapitalist olmayan kalkınma yoluna koyulmak. Ne var ki bu, sadece bir kalkınma tekniği değil, siyasi bir iktidar işidir; Türk halkının memleketin yönetimine ağırlığını koyması meselesidir. Böyle üzücü Amerikan gezilerinden kurtulmanın başka yolu yoktur.

ORTAK bildiri «İkili anlaşmalar» üzerinde hiç durmaktadır. Tunçkanat'ın açıkladığı CIA raporunda, bu konuda, şöyle denmekte idi: «Amerika ve Nato ile birlik olmamız lüzumunu hatırdan çıkarmayarak —ki bu, karşılıklı anlaşmalar olmadan mümkün değildir— halen mevcut durumu etkilemiyecek bazı değişiklikleri kabule mütemayil durumunuz yapıcı olarak kabul ediliyor.» Anlaşılıyor ki Amerika «halen mevcut durumu etkilemiyecek bazı değişiklikleri» bile kabule yanaşmamaktadır. Yani Amerika, Türkiye'nin bağımlılıktan kurtulmasına doğru her kıpırdanışın karşısındadır. İşte biz böyle bir devletten medet umuyoruz! 1923'ten 44 yıl sonra düştüğümüz bu durum gerçekten yürekler acısıdır.

Bildirinin Kıbrıs, Doğu-Batı ilişkileri, Nato konularındaki sözlerinde yeni bir şey yoktur.

Evet, bir turistik gezi. Buna da şükür. Daha beteri de olabilirdi!

Doğu Cephesinde Kanunsuz Terör

Yeraltında Bir Anadolu — V.

MAHMUT MAKAL

DENİZ'in kenarına indik yola. Ne yana araba bulursam gitmek istiyorum. Ama saatler geçiyor, araba yok. Yollar açılmadı demektir bu. Köyde hiç durmadan sözü edilen karakoldan telefon edip araba getirtmek istedik, telefon da çalışmıyor. Ya da onbaşı bize oyun ediyor. Gölün tam da dibine oturtmuşlar karakolu. Bir kilometreden fazla kısmı buz tutmuş gölün, kıyıdan içeriye doğru. Öğretmen Abdullah var, Mehmet Yaşar var yanımda. Bu kış kıyamette Kars'taki eniştesinin yanına şubat sömestri tatilini geçirmeye gidiyor Abdullah Bey. Mehmet Yaşar boş gaz tenekesini almış eline, Ercisten doldurtmak istiyor zam gelmeden. Bir tenekeyi bu mevsimde Ercişe götürmek, oradan doldurtup getirmek dile kolay...

Baktım akşam yaklaşıyor, gelen giden yok. Köye geri dönmek bütün zorluğuna rağmen yapacağımız en uygun hareket. Derken öğretmen okuluna yürümek, oradan geçecek posta arabasıyla Van'a gitmek aklımıza yatıyor. Karın içine bacağımızın biri girerken ötekini çekip çıkarıyoruz yürürken. Parmaklarımız bizden kopmak istiyor, sızlıyor. Kara bata çıka uzun bir yürüyüşten sonra vardık öğretmen okuluna. Burası Alpaslan İlköğretmen Okuludur. Kelime oyunuyla bu adı almadan önce Ernis Köy Enstitüsüydü adı. Ve de 21 Köy Enstitüsünün en son kurulanı budur. Bu okulu ikinci ziyaretimdir bu. Birincisini tam on yıl önce ama yaz ortasında yapmıştım. Enstitülükten çıkıp da Öğretmen Okulu olunca ne duruma geldiğini bu okulların, saptamak istemiştim o zaman. «Değişen» adıyla 17 Nisan kitabında vermiştim izlenimlerimi.

Şimdi nasıl mı? Okul karın altında şimdi. Öğretmen ve öğrenciler tatilde ama kardan bir yerlere gidememişler. Lokalde oyun oynayan öğretmen dostlarla konuştuk bir süre sobasının başında. Öğretmen Adem Bey ve birçokları eski tanışlar. Yemekhanede sobanın çevresini kuşatan öğrencilerle görüştüm.. Kitaplarımı edinmiş olan öğretmenler vardı, imzalattılar. Sonradan mektup yazan öğrenciler de oldu. Adlarını vermiyeceğim, çünkü başta müdürleri olmak üzere ilgililer hemen harekete geçer ve çocukların hesabını görürler. Nitekim Ankara Öğretmen Okulundan beş öğrenciyi geçenlerde uzaklaştırdılar, nedenlerden biri benimle temas, biri de TÖS ve TİP'i ziyareti düşünmeleri... Terörün yasaya bağlanmayan yürüntüsü bu. Geçelim.

Nurcular kebapçısı

Ben sizlere, işin asıl civcivli yanlarını anlatmıyorum. İnsanı yurdunda gezdirmiyor Zehir Hafiyeler. Her yana kol atmışlar. Kar altında rüzgârın inlettiği telefon telleri bugünlerde hep benim için inledi. Bunları anlatsam, zehir hafiye romanları çıkar karşınıza. Şu kadarını zorunlu kaldığım için söyleyim: Bu öğretmen okulunun müdürünü de telefonla doldurmuşlar. Adam yanıma gelse «istikbalini» öldürecek. (Bu kadar ödlek bizim okumuşlar, ne zannettiniz!) Öğretmenlerle konuştuğum birkaç saat içinde onları da dolaylı haberlerle benden uzaklaştırmak istedi. Okula bitişik fakat okula bağlı olmayan bir postane odası var. Oradan Ercişe sesimizi ulaştırdık, akşama doğru açılmış olan yoldan bir araba geldi yola. Okula kardan inemeyen arabaya biz çıktık, bekledik babam bekledik soğukta. Donmamıza ramak kalınca yetişti araba. Graydeﾠrlerin yardığı karların arasından (karın yüksekliği arabamızın iki boyu) Erciş'e geldik gece. Işıksız koskoca Erciş'e...

Kebap yemekten hoşlanırsam da hak yemekten hoşlanmam. Onun için, kebapçıya geçmeden önce küçük bir olayı anlatmak zorundayım:

Her şeyin kuralı bozan ayrası vardır. Van Sanat Enstitüsü Müdürü de kural dışı bir müdürdür. Okulunu gezdirdikten sonra öğrencilerini topladı, beni öven bir konuşmayla onlara tanıttı ve sözü bana verdi. Ben de birkaç cümle ile, sanatla uğraşan, sanat okulunda yetişen insanların korkusuz insanlar olduğunu, ekmeklerini kimsenin ellerinden alamayacağı insan olmanın, mutluluğun ta kendisi olduğunu... söyledim. Bu "istisna" arkadaş da eli mengeneye değdiğinden böyleydi zaten. Hakkım vermeye çalışırken bir yandan da onu şikâyet etmiş olmayayım. Bu olay kulağına gelirse, geniş yürekle karşılamasını, çocuğu kıyma makinesine sokmamasını Bakan Efendi'den birbirimize karşıt olmamıza rağmen, dilerim...

Evet, vardık Erciş'in Kebapçısına. Kebapçılık yapılıyorsa da Nurcuların toplanma yeri demek daha doğru olur. «**Bir Bak Kebapçısı**»na. Nurcu olan patronun masasında Erzurum'un Hürsöz Gazetesi. Sağ üst köşeye günün tarihini atmış «**3 Zilkade 1386**» diye. Masalardan birinde İstiklâl Gazetesi, birinde Hilâl Dergisi... Duvarlarda, arap harfleriyle basılmış, ne dediklerini anlayamadığım çerçevelenmiş yazılar. Eski yazılı levhaların asılış şekilleriyle de bir hilâl meydana getirilmiş. Foto montajla yapılmış ve nurculuğun doğuşunu anlatan resimler, altlarında Saidi Nursi imzası bulunan yeni harflerle basılmış kartonlar...

Nurculuğun doğuşunu anlatan resimlerden birinde, Türkiye haritası içinde Kastamonu'dan Van'a, oradan İsparta'ya uzanan bir okla Risalei Nur'un, yani bir imanın temelinin doğuşu gösterilmiş. Haritanın altına yazılan Saidi Nursi'nin sözü şudur:

Din hayatın hayatı
Hem nuru hem esası
İhyayı dinle olur
Şu milletin ihyası.

Doğunun bütün çilesi bu ihtiyarın yüzünde yansıyordu...

Bir sürü eski yazılı levhanın altında yeni yazıyla bir sözü daha asılmıştı Saidi Nursi'nin: **«Madem iman gibi hadsiz derecede kıymettar bir nimet bizde vardır, ihtiyarlık da boştur, vefat da boştur.. Nahoş birşey varsa o da günahtır, safahattır, dalalettir, bidatlardır.»**

Kaymakam vesaire

Geceyi Erciş'in **«Bahçe Palas»**ında geçireceğiz. Yurdun en soğuk yeri Erciş'le Ağrı bugünlerde. Bugün sıfırın altında 35 derece soğuk. Her taraf buz. Burada da böyle kış görülmedi bu yıla kadar, diyor otelci. İki köy öğretmeniyle aynı odada kalıyoruz. Paltolarımızı falan ne bulduksa üstümüze örttük. Ama binalar bu iklime göre düşünülmemiş ki yapılırken. Isınmanın olanağı yok. Öğretmenlerden biri edip edemiyor, kalkıp karanlıkta bağırmaya başlıyor can sıkıntısından. **«Işık yok, odun yok!»** Sesini hafifletmesini rica ediyorum, hafifletemiyor. **«Öğretmen müşkülât içinde, köylü müşkülât içinde. Gelsen gidemezsin köye, gitsen gelemezsin köyden!»** Hasanoğlan'dan çıkma ve Çelebibağı Köyünde öğretmenlik yapan İbrahim Okutucu devam ediyor: **«Köylü aç susuz, sen aç susuzsun! Bu acı ve acıklı şartlar altında köye ışık vermeye çalışırsın, karanlık yerleri aydınlatmaya kalkışırsın. Sen misin bunu düşünen? Resmi makamlar, hususi kişiler peşinde. Seni söndürmeye, seni öldürmeye kalkarlar. Desteklemelerinden vazgeçmişsin zaten. Tekme tekme üstüne. Kö... de gelip muhtarlara, öğretmenler si...in emrinizdedir, demezler mi. Oysa memurun çalışması amirin davranışına bağlıdır. Eğer yurdun her yanındaki arkadaşlar da bizim gibilerse, ne eğitim davası var demektir ne de çözümlenebilir bu işler...»**

Bahçe Palas'ın odası ışıksız, buzdolabı. İbrahim konuşuyor, konuşuyor...

Karne tatili dolayısıyle Bahçe Palas'ın kıyı köşesi öğretmen dolu. Maaşlarını ve ihtiyaçlarını almaya gelmişler. Kış daha da artınca köye dönemiyorlar. Ha orada titremek ha burada titremek, ikisi de bir, diyen bekârların yanında evli olanlar da var. Onlar çok korkuyorlar karıları çocukları için. Otel kâtibinin küçük odasında toplandık sabahleyin. Yüz yıkamak, başlığı çıkarmak mümkün değil. Sular don, kapılar don, pencereler don, merdivenler buz... Bir yandan sivil-resmi polisler gelip gidiyor. Her itimale karşı günlerce önce haber edilmiş kendilerine. Erciş'e gelebilirmişim... Tanımıyor adamlar, benim yanımda beni soruyorlar. Gelip gittiğim yeri beyannamede sağlam göstermemi istiyorlar. Otelci, kâtip şaşıyor. Otelin tarihinde görülmemiş bir adamın üstüne bu kadar düşüşleri. Çifter çifter beyanname dolduruyorum, basıyorum altına imzayı. Gideceğim, geldiğim yerleri ve kimliğimle ilgili birçok şeyi kapıyor otelcinin beyannameleri. Oradan polise gidiyor. Musluklarırın donu çözülünce ezip suyunu içsinler bu kâğıtların...

Gedik Köyü öğretmeni Ş'nasi Gök..p ölü gözlerle süzüyor olup biteni. Sonra boşalıyor. Hem küfürle hem gözyaşıyle boşanıyor. O boşanmasın da kimler boşansın: Maaş almak için yaya çıkmış yola, kara gömülerek 8 saatta gelmiş Erciş'e. Köy Süphan Dağı eteklerinde. Karısının ve çocuklarının su bulamayacaklarını, üşüyüp öleceklerini söylüyor boyuna. Karı-buzu kazıp altından su çıkarıyormuş dereden. Onlar yapamazlarmış şimdi. Birkaç gündür burada. Tipi her yanı dümdüz etmiş. Yola çıkmaya cesaret edemiyor. İhtiyaçlarını alsa götürmeye umudu yok. Kör pişman bekliyor.

"TİP'e kurbanım..."

O da kasabadaki yöneticilerden şikâyetçi. Onların davranışı da tuz biber ekiyormuş **«hallerine»**. Köyde olanca çileyi dolduran insanların yüzüne bakılmıyormuş kasabaya geldiklerinde. Bir gün kaymakamın yanına gitmiş. Kaymakam hemen telefona asılmış, derdin nedir demeden. Bulmuş ilköğretim Müdürünü ve **«bana, eli yüzü nurlu, temiz öğretmen gönder»** demiş. **«Çünkü zemzemle yıkanmak mümkün değil köyde»** diyor öğretmen. Dedikleri bu kadar değil Gedikdibi öğretmeninin. **«Yetmiş liraya bir kağnı tezeği alamadım,»** diyor, **«Tezeğim yok»** diyor. **«Muhtar benim emrimdesin, kaymakamdan emir var dedi»** diyor...

41 öğrencisi varmış beş sınıfta. Bunlardan altısı kız ama ikisi gelebiliyormuş. **«Zaten kütükte ne babanın ne kızların kaydı yok, gel de 222 sayılı kanunu uygula!»** diyor Şinasi Öğretmen.

Otel kâtibi giriyor araya: **«Isı eksi 35 arkadaş. Odunun tonu üçyüz gayme. Onu da bulabilirsen öp başına koy. İnsanların odunsuz ekmeksiz inledikleri yetmiyormuş gibi bir de zam çıktı. Zamdan sonra milletin ilikleri titriyor..»**

İlköğretim Müfettişi Mustafa Kandemir geldi sonra. Benim Kızılcahamamdan arkadaşım. Yaman bir müfettiş. Çocukların tek güvencesi. Ona bir şey yaparlarsa tüm Van öğretmenleri yandı demektir. Ondan başka ellerinden tutacak kimse yok. Cebinde de Ant var. Anlatılması bitmeyecek kadar mesele çıkıyor ortaya: Bu öğretim yılının başında, yani 1966 ekiminde Erciş merkez Emrah İlkokulunda stajyer öğretmenler var. Okulu yeni bitirmişler. Öğretmenlerin ders dinlediği sınıfa kaymakam giriyor kapıyı duvara çarparak. Önündeki sandalyanın parmaklığına ayaklarını koymuş ot..ran bir öğretmene **«ulan eşoğlu eşşek doğru otur!»** diyor birdenbire. Öğretmenlerden biri de kaymakamın eşi. O da ağlıyor öteki öğretmenlerle birlikte. Bu tecrübesiz genç çocukları ağlatmak nasıl da zevk veriyor adamlara?...

İlköğretim Müdüründen bahseden bir köy öğretmenine Erciş şube binbaşısı **«Bilmiyor musun biz 27 Mayıs'ta müdürlükleri kaldırdık»** demiş. Binbaşımızın haberi yoksa söyleyeyim: Bizim köyde eski devirle yenisini karşılaştırırken **«kadı kalktı kaymakam oturdu»** derler. Müdür kalkmadığı gibi daha neler oturdu milletin, öğretmenlerin başına 27 Mayıs'tan sonra.

Erciş Yatılı Bölge Okulu Öğretmenleri de öğretmenler için yapılmış lojmanların kendilerine değil şoföre falan verildiğinden, sorunca **«bir şoför elli öğretmene bedeldir»** karşılığını aldıklarından yakınıyorlar.

Müfettiş Mustafa en dertlisi. **«Köyleri dolaşıyorum kızakla»** diyor. **«Onbeş yıl öncenin kayıtlarında kız öğrenci var. Şimdi kız hiç yok kayıtlarda. Erkek bile yok. Sorduğumda, biz namusumuza düşkünüz, diyorlar. Nerede 4274 sayılı kanunun 16. maddesi? Sıkı mı çocuk göndermesinlerdi o zaman?»**

«Kaymakama sorarsan, nene gerek, geleni okut demektedir» diyor öğretmenlerden biri.

İlkokullarda uygulanmaya çalışılan Amerikan yapısı Program Taslağından yakınıyorlar öğretmenler bir de. İbrahim Akman diyor ki: **«Erciş'in Mağara Köyünde nasıl uygularım ben bunu. Öğrenciler Türkçe bilmezler, araç bulmak mümkün değil. Hayat Bilgisi ünitesini uygulamaya kalktım, kış geldi, ev oyunları v.b. hiç bir şey anlamıyorlar. Çocuklar yüzüme bakmaya başladılar. Taştan başka aracımız yok köyde. Araç ve inceleme üstüne hazırlanmış bu taslak..»**

«Bizde kitap yok, defter yok» diyorlar hep birden.

Öğretmenler Sendikasına gittik. Bu salon daha önce Öğretmenler Derneği tabelasını taşırdı, Mustafa kapatmış ve sendikayı kurmuş. Polisleri bizi beklerken bulduk orada... Ortaokulun kimi sürgün gelmiş değerli öğretmenleriyle tanıştık.

Sevgili okurum, beş sayıyla kısıtlı bulunduğum için yazımı burada kesmek zorundayım. Bitirmeden önce Muş istasyonunda tren kara saplandığında dinlediğim bir vatandaşın sözlerinden bir parçayı da eklemek istiyorum. Diyor ki Yahya Bozkurt:

«Öğretmenleri çok severim.. Ama en çok sosyalistleri severim. Ben her yerde böyle konuşurum. Hesabını vermeyeceğim boku yemem. Aybar tek lider, Nazım adalet kurbanıdır.. Anayasaya dayanarak tam sosyal adalet istiyorum. Onu tahakkuk ettirecek tek çatı TİP'in çatısıdır. TİP'e kurbanım. Onlar havyar yiyecek, benim köylüm karlı yollarda donacak, böyle adaletin taa avradını...»

SON

TÜRK-İŞ'İN MASKESİNİ YIRTIYORUZ

HALİL TUNÇ
(Kime hizmet ediyor?)

● Türk - İş Genel Sekreteri Amerikalılardan 39 Bin Lira alarak Türk işçisinin haklarını Amerikalılara yedirdi.

TÜRK işçi sınıfının gerçek temsilcileri olan DİSK yöneticilerine karşı sendikacılık tarihinde görülmemiş bir karalama kampanyasına girişen Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun başındaki sendika ağalarının maskelerini düşürmek zamanı artık gelmiştir.

Bilindiği gibi, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, yıllardan beri Türk işçi sınıfının tek temsilcisi durumunda bulunan Türk İş'in egemen sınıfların dümensuyuna girerek kendi sınıfına ihanet etmesi üzerine devrimci sendikalar tarafından kurulmuştur. DİSK'in kuruluşu egemen sınıflarda ve onlarla aynı safta bulunan Türk İş yöneticileri arasında büyük panik yaratmış ve yeni konfederasyonun kurucuları aleyhinde büyük bir tevzir ve iftira kampanyası açılmıştır. Ne var ki, bu saldırıların hiçbirisi, gün geçtikçe daha fazla bilinçlenen Türk işçisi tarafından iltifat görmemiş ve DİSK işçi sınıfının gerçek temsilcisi olarak ağırlığını ortaya koymuştur.

Basına verdikleri demeçlerde DİSK-in kururuşunu küçümser ifadeler kullanan Türk İş yöneticilerinin bu kuruluş karşısında nasıl paniğe kapıldıklarını anlamak için önce Türk İş'in 9 Mart 1967'de *"Gizlidir"* kaydıyla teşkilâta yayınladıkları iki genelgeye bir göz atmak kâfidir.

Türk İş'e bağlı bütün sendika, federasyon başkanlıkları ve bölge temsilciliklerine gönderilen ve *«Bu genelgenin bölge temsilcileri tarafından özel olarak saklanması hususunda titizlikle dikkat edilmesini rica ederiz»* kaydını taşıyan bu genelgeler ANT tarafından tam metniyle ele geçirilmiş bulunmaktadır.

Türk - İş'in telâşı

9 Mart 1967 tarih ve 67/843 sıra numarası taşıyan birinci genelgede DİSK'in kuruluşu TİP'in işçi hareketini kendi emri altına almak isteğine bağlanarak şöyle denilmektedir:

«TİP'in işçi hareketini kendi emri altına almak istemesinin bir sebebi vardır. Bu sebebi sadece oy alma isteği gibi masum bir arzuya bağlamak dar bir görüş olur. Bildiğiniz gibi, bütün dünyada olduğu gibi yurdumuzda da silâhlı kuvvetlerden sonra organize kuvvetlerin en büyüğü işçi hareketidir. Böyle güçlü bir kuruluşu emri altına alan bir siyasi parti, eğer isterse, suni grevler, mitingler, nümayişler, kaba kuvvet gösterileriyle memlekette bir anarşi havası, huzursuzluk yaratır. Düzeni ve rejimi tehlikeye sokabilecek bu çeşit kaba kuvvet gösterilerinin sonunun nereye varacağını kestirmek mümkündür.»

Genelgede bundan sonra Türk İş'in sözümona partilerüstü politikası savunulmakta, DİSK'in güçsüz olduğu ileri sürülmekte, Türk İş'in aldığı Amerikan yardımları konusunda izahat verilmekte, DİSK kurucuları samimiyetsizlikle suçlandıktan sonra DİSK kurucularının Türk İş'ten ihracına dair Haysiyet Divanı kararı aynen iktibas edilerek yazıya şöyle son verilmektedir:

«Teşkilâtımızın işçiler arasına sızmak isteyen ard niyetlilere karşı uyanık olmalarını rica eder, başarı dileklerimizi sunarız.»

9 Mart 1967 tarih ve 67/842 sıra numarası taşıyan ikinci genelgede ise aynen şöyle denilmektedir:

«Türk İş'e karşı kurulmuş olan DİSK ve ikinci kuruluşlar adlı yeni konfederasyonun işçiler arasına sızmak ve teşkilâtı bölmek isteyeceği malûmdur. Ankara'da 27 Şubat 1967 günü yapılan liderler toplantısında bu konuyu incelemek ve gerekli tedbirleri kararlaştırmak üzere bir komisyon kurulmuştur.

Jurnal şebekesi

Türk İş Başkanı Seyfi Demirsoy başkanlığında, Şevket Yılmaz, Kemal Özer, Şerafettin Akova, Abdullah Baştürk, ve İsmail Aras'tan kurulu Merkez Komitesi ilk toplantısında bir bildiri yayınlamış; ikinci toplantısını 4 Mart 1967 Cumartesi günü yaparak aşağıdaki ön tedbirleri kararlaştırmıştır:

1. *Her bölgede beşer kişilik Türk İş temsilcisinin de katılacağı bölge komiteleri kurulacaktır.*

Birinci bölgenin geniş bir alanı kapsadığı dikkate alınarak, bu bölgeye münhasır olmak üzere, ayrıca beş kişilik de bölge «tarama ekibi» teşkil edilecektir.

2. *Bölge komitelerine bağlı olarak, beşer kişilik «mahalli komiteler» kurulacaktır.*

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

9 Mart 1967

Sayı: 67/842

Sendika, Federasyon Başkanlıklarına
ve Bölge Temsilciliklerine

G İ Z L İ D İ R

Türk-İş'e karşı kurulmuş olan DİSK ve ikinci kuruluşlar adlı yeni Konfederasyonun işçiler arasına sızmak ve teşkilatı bölmek isteyeceği malumdur. Ankarada 27 Şubat 1967 günü yapılan liderler toplantısında bu konuyu incelemek ve gerekli tedbirleri kararlaştırmak üzere bir komisyon kurulmuştur.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy Başkanlığında, Şevket Yılmaz, Kemal Özer, Şerafettin Akova, Abdullah Baştürk ve İsmail Aras'tan kurulu Merkez Komitesi ilk toplantısında bir bildiri yayınlamış; ikinci toplantısını 4 Mart 1967 Cumartesi günü yaparak, aşağıdaki ön tedbirleri kararlaştırmıştır.

1. Her bölgede beşer kişilik Türk-İş temsilcisinin de katılacağı Bölge Komiteleri kurulacaktır.

Birinci bölgenin geniş bir alanı kapsadığı dikkate alınarak, bu bölgeye münhasır olmak üzere, ayrıca beş kişilik de bölge "Tarama Ekibi" teşkil edilecektir.

2. Bölge Komitelerine bağlı olarak, 5 er kişilik "Mahalli

DİSK'in gelişmesi karşısında Türk İş yöneticileri büyük paniğe kapılmışlardır. Yukarıda fotokopisini gördüğünüz Türk İş'in gizli genelgesinde DİSK'in gelişmesine karşı alınacak tedbirler teşkilâta duyurulmaktadır.

(Bu maddede komitelerin hangi bölgelerde kurulacağı ve hangi illeri kapsayacağı açıklanmaktadır.)

3. *Bölge komiteleri ile mahalli komiteler, bizzat bölge temsilcileri tarafından kurulacaktır.*

4. *Bölgelerde, komite başkanlığı bölge temsilcileri tarafından deruhte edilecek, mahalli komitelerde ise, komitenin içinden seçilecektir.*

5. *Merkez Komitesi haftanın her cuma günü, saat 18'de toplanacaktır. Bölge komiteleri ve ona bağlı mahalli komiteler, her pazartesi günü toplanacaktır.*

Bölge komitelerinin başkanları veya görevlendireceği bir üye her cuma günü saat 18-20.30 arasında bölgede görevli olarak merkezden talimat almak üzere bekleyecektir.

Komitelere seçilecekler üzerinde gerekli hassasiyet gösterilmelidir.

6. *a) Mahalli komiteler, bölgelerinde meydana gelecek hadiseleri (işçiyi bölmek için yapılacak konuşmalar, dağıtılacak beyannameler, broşürler, kitaplar ve benzeri tutum ve davranışları) birer örnekle (dağıtılan matbua, yapılan konuşma metni), nerede, ne zaman, kimin tarafından ve kime hitaben yapıldığını da açıkça belirterek, en kısa zamanda bölge komitelerine bildireceklerdir.*

b) Bölge komiteleri, kendilerine intikal eden bilgileri ya da kendi bölgelerinde meydana gelecek (a) fıkrasında belirtilen olayları, derhal merkeze bildireceklerdir.

c) Bölge komitelerinin başkanları kendi bölgelerindeki DİSK'in ve komitelerin mukabil faaliyetleri hakkında on beş günde bir merkeze rapor vereceklerdir.

7. *Bu konuda yapılacak yazışmalar çift zarfa konulacaktır. Dıştaki zarf normal adres (Türk İş Başkanlığı) ibaresi taşıyacak, içteki zarfın üstüne ise «TEŞKİLÂTLANMA» ibaresi konacaktır.*

8. *Mahalli komitelerin masrafları,*

STANDARD FORM 50 — Rev. December 1961
U.S. Civil Service Commission
FPM R-1

NOTIFICATION OF PERSONNEL ACTION

(FOR AGENCY USE)

1. NAME (CAPS) LAST—FIRST—MIDDLE: TUNC, HALIL — MR.
2. (FOR AGENCY USE)
3. BIRTH DATE (Mo., Day, Year): 03-01-28
4. SOCIAL SECURITY NO.: FNO
5. VETERAN PREFERENCE: 1
6. TENURE GROUP: 0
7. SERVICE COMP. DATE
8. PHYSICAL HANDICAP CODE
9. FEGLI: 2
10. RETIREMENT: 4
11. (FOR CSC USE)
12. CODE: 171 — NATURE OF ACTION: Excepted Appt-NTE 12-31-67 Intermittent
13. EFFECTIVE DATE (Mo., Day, Year): 01-03-67
14. CIVIL SERVICE OR OTHER LEGAL AUTHORITY: CS Rule 8.3
15. FROM: POSITION TITLE AND NUMBER
16. PAY PLAN AND OCCUPATION CODE
17. GRADE OR LEVEL
18. SALARY
19. NAME AND LOCATION OF EMPLOYING OFFICE
20. TO: POSITION TITLE AND NUMBER: Consultant
21. PAY PLAN AND OCCUPATION CODE
22. GRADE OR LEVEL
23. SALARY: Pd T 300
24. NAME AND LOCATION OF EMPLOYING OFFICE: USAFE, US Forces Pay Review Appeals Commission, Ankara, Turkey.
25. DUTY STATION (City—county—State): Ankara, Turkey, Asia
26. LOCATION CODE: 95-1500-905
27. APPROPRIATION: P-458-01
28. POSITION OCCUPIED: 2 (1—COMPETITIVE SERVICE, 2—EXCEPTED SERVICE)
29. APPORTIONED POSITION
30. REMARKS:
A. SUBJECT TO COMPLETION OF 1 YEAR PROBATIONARY (OR TRIAL) PERIOD COMMENCING
B. SERVICE COUNTING TOWARD CAREER (OR PERMANENT) TENURE FROM:
SEPARATIONS: SHOW REASONS BELOW, AS REQUIRED. CHECK IF APPLICABLE: C. DURING PROBATION D. FROM APPOINTMENT OF 6 MONTHS OR LESS

Number of work days appointee is expected to work: 130

31. DATE OF APPOINTMENT AFFIDAVIT (Accessions only)
32. OFFICE MAINTAINING PERSONNEL FOLDER (If different from employing office): USAFE, TUSLOG Det 30, Ankara, Turkey
33. CODE: A21 — EMPLOYING DEPARTMENT OR AGENCY: DEPARTMENT OF THE AIR FORCE
34. SIGNATURE AND TITLE FOR THE APPOINTING OFFICER: VIRGINIA K. ELMORE, Chief/Admin Br, CCPO
35. DATE: 12-22-66

U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE

İşte utanç vesikası... Amerikan Hava Kuvvetlerine ait bu personel kâğıdında Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un müşavir olarak görevlendirildiği, günde 300 Lira ücret ödeneceği ve 130 gün çalışacağı belirtilmektedir. Bu hesaba göre Halil Tunç, Amerikan Hava Kuvvetleri'nden 39 Bin Lira almış ve bunun karşılığında Türk işçisinin hakkını Amerikalılara yedirmiştir!

mahalli sendikalar ve şubelerce karşılanacaktır.

9. *Bu genelgenin bölge temsilcileri tarafından özel olarak saklanması hususuna titizlikle dikkat edilmesini rica ederiz.»*

AID yardımları

Görüldüğü gibi, demeçlerinde DİSK'in önemini küçümseyen Türk İş ağaları, aslında işçi sınıfını gerçekten temsil edecek bir konfederasyonun kurulması karşısında görülmemiş bir telâş içindedirler ve Muşlu zihniyeti içinde bir jurnal şebekesi kurmaktadırlar.

Amerikan beslemesi Türk İş yöneticileri, Amerika'dan «AID yardımı» adı altında dolar almalarının izahını genelgelerinde şöyle yapmaktadırlar:

«Türkiye az gelişmiş bir ülkedir. Ne kadar çalışırsak çalışalım, ne kadar çaba gösterirsek gösterelim kendi imkânlarımızla kalkınabileceğimizi iddia etmek mümkün değildir.

Türk İş'in uyguladığı işçi eğitim projesi, 1954 yılında Türk ve Amerikan hükümetleri arasında imzalanan bir anlaşmaya dayanmaktadır. Bu tarihte iki ülke arasında işçi eğitimi projesi anlaşması ve anlaşma gereğince İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından işçi eğitimi yürütülmeğe başlanmıştı. Ancak bu anlaşma çerçevesinde yürütülen işçi eğitiminin hiçbir işe yaramaması, hattâ gayesinden uzaklaşması karşısında, Türk İş harekete geçmiş ve yaptığı çalışmalar sonucu 1961'de «İşçi Eğitimi Projesi» nin uygulanması Çalışma Bakanlığı tarafından konfederasyonumuza devredilmiştir.

Görülüyor ki, Türk İş'in aldığı dış yardım değil, Türk ve Amerikan hükümetleri arasında imzalanan işçi eğitimi projesini uygulama görevidir. Bugün yurdumuzda kimse işçi eğitiminin aleyhinde bulunup açık açık «işçi eğitilmesin» diyemez. Ama işçi eğitildikçe, kendi doktriner görüşlerini yaymak imkânını kaybedeceklerini bilenler, işçi eğitimi aleyhinde bulunmak yerine, işçiyi eğiten kuruluşu, yani Türk İş'i suçlama yolunu seçmişlerdir.»

Bu ne mantık sefaletidir, bu ne yüzsüzlüktür, bu ne büyük ihanettir!

Amerikan yardımının az gelişmiş bir ülkeye hangi çıkar hesaplarıyla girdiğini dahi anlayamayan ve *«az gelişmiş ülkeye mensup olmayı»* Amerika'dan sadaka almak için yeter sebep sayan bir dilenci zihniyeti, toplumun en devrimci sınıfı olan işçi sınıfının yönetim kadrosuna nasıl hâkim olabilmiştir?

Amerikan Doları ile yapılan bir işçi eğitiminin Türkiye'nin ulusal çıkarlarına uygulandığından nasıl söz edilebilir? Türk İş'in Amerikan kesesinden yaptırdığı seminerlerde Türk İşçisi Filipinler için hazırlanan broşör ve kitaplarla eğitilmektedir. Eğitim programları, tamamen Amerikanın çıkarlarına göre düzenlenmiştir. Buna hangi haysiyetli Türk sendikacısı göz yumabilir?

Ama, eğitim yardımı adı altında kendileri de Amerikan dolarından nasibedar olan Türk İş yöneticileri hiçbir utanç duymadan bu kültür emperyalizmine boyun eğmişlerdir!

Amerikan emperyalizminin uşakları durumuna düşmüşlerdir.

Tunç'un marifeti!

Kaldı ki, Türk İş yöneticilerinin *«Amerikan beslemesi»* olmaları, eğitim programı çerçevesi içinde de kalmamaktadır. İlk defa ANT'ın bu sayıda Türk işçi sınıfına açıklamakta olduğu bir başka vesika, Türk İş yöneticilerinin kendilerini Amerikalılara dolar karşılığında nasıl sattıklarını bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır.

Evet, bu utanç vesikasında da göreceğiniz gibi, Türk İş'in jurnalci genel sekreteri Halil Tunç, Amerikan Hava Kuvvetleri ile Amerikan askerî işyerlerinde çalışan Türk işçileri arasındaki bir ihtilafta hakemlik görevini üzerine almış ve Amerikan Hava Kuvvetleri'nden günde 300, ayda 9000 Lira bahşiş alarak ihtilafı Türk işçisinin aleyhine, Amerikalılar lehine karara bağlamıştır.

İhtilaf, Amerikan Hava Kuvvetleri'nin Türkiyedeki işyerlerinede çalışan Türk işçilerinin 1952 yılından beri ödenmeyen pazar yevmiyeleri ile ilgilidir. Bilindiği gibi, Türkiye NATO'ya girdikten sonra memleketimize gelerek çeşitli askerî tesisler kuran Amerikan Hava Kuvvetleri, buralarda çalışan Türk işçilerine uzun zaman İş Kanunu'nu uygulamamış, nihayet 1957 yılında işçilerin baskısıyla kanunun uygulanmasına başlanmıştır.

Kanunun uygulanmasına rağmen Amerikalılar, Türk işçilerinin kanundan doğan bir çok haklarını, bu arada pazar yevmiyelerini ödemekten kaçınmışlardır.

1952 yılından beri ödenmeyen pazar yevmiyeleri ile ilgili ihtilafı karara bağlamak üzere nihayet 1964 Haziran'ında Amerikalıların isteği üzerine bir Uzlaştırma Kurulu kurulmuştur. Uzlaştırma Kurulunda Amerikan Hava Kuvvetleri'ni temsilen bir Amerikan albayı, Türk işçilerini temsilen Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç, tarafsız aracı olarak da Prof. Hicri Fişek yer almışlardır.

. Halil Tunç Türk işçisinin temsilcisi, Hicri Fişek de tarafsız aracı oldukları halde, kararın kendi lehlerine çıkması için hiçbir gayreti esirgemeyen Amerikalılar, her ikisine de günde 300 Lira, yani aylık 9000 Lira üzerinden ücret bağlamışlardır. Amerikan Hava Kuvvetleri, bu fedakârlığının karşılığını nihayet görmüş ve haksız şekilde ödenmeyen pazar yevmiyelerinin sadece Aralık 1958 - Mart 1962 tarihleri arasındaki kısmının ödenmesi kararlaştırılarak binlerce Türk işçisinin hakkı hiç edilmiş, Amerikan bütçesine milyonlarca lira kazandırılmıştır.

Amerikan Hava Kuvvetleri, Türk işçilerinin haklarıyla ilgili her ihtilafta uzlaştırma kurulu kurdurmak yoluna giderek sözümona işçi temsilcisi Halil Tunç'a 300 Lira yevmiye, yani 9000 Lira aylık vermek suretiyle kararları istediği şekilde çıkarttırmaktadır.

Diğer sütunlarımızda gördüğünüz Amerikan Hava Kuvetleri'ne ait bir vesikada Halil Tunç'un Amerika'lılardan günde 300 Lira, aldığı açık seçik görülmektedir. Vesikada ayrıca Halil Tunçun görev süresinin 130 gün olduğu belirtilmekte ve böylece ayda 9000 Lira, 130 günde ise 39 Bin Lira aldığı anlaşılmaktadır.

İşte, *«geri kalmış bir ülke»*nin işçi sınıfını temsil etmek iddiasında olanların içyüzü!

Bu bir sendikacının temsil ettiği ihanettir ve işçi sınıfı bu ihaneti asla affetmeyecektir...

DİSK'e KATILAN İŞÇİ SAYISI 84 BİN'e ÇIKTI

Yeni işçi konfederasyonunun kurulması üzerine çıkarlarının tehlikeye düştüğünü gören Türk-İş yöneticilerinin bütün karalama gayretlerine rağmen Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu gün geçtikçe yeni yeni sendikaların katılmasıyla daha güçlenmektedir.

Bilindiği gibi, beş kurucu sendikadan sonra Kimya İş, Bank İş, Türkiye İş ve Turizm İş Sendikaları da kongrelerinde karar alarak DİSK'e üye olmuşlardır. Ayrıca üyelik için başvuran yedi sendika hakkında da gerekli kararı almak üzere DİSK inceleme yapmaktadır. Bunlar arasında, Ege Bölgesi Mensucat İşçileri Sendikası (EMSİS)'in müracaatı kabul edilerek DİSK'e üye sendikaların sayısı ona çıkartılmıştır. Son katılmalarla beraber DİSK'e aidat ödeyen üye sayısı 84 Bin'e yükselmiştir.

SEYFİ DEMİRSOY
(Suçluların telâşı!)

LİU ŞAO Şİ KAPİTALİSTLERİN ADAMI MI?

Kapitalist çevrelerin ve Çan Kay Şek'in adamı olmakla suçlandırılan Devlet Başkanı Liu Şao Şi

Çin'den gelen haberlere göre Mao rejimi bir "büyük oyun" ile karşı karşıya...

HALÛK TANSUĞ

MAO ÇE TUNG
(İhanete mi uğradı?)

ÇAN KAY ŞEK
(Kapitalizmin maşası)

PEKİN'den gelen en son haberlere göre, Cumhurbaşkanı Liu Şao Şi, tam 30 yıldanberi kapitalist çevrelere ajanlık etmiştir. Amerikan yardımıyla ancak Formoza'da tutunabilmiş Çan Kay Şek "çetesi" ne Liu yakından bağlıdır. Fakat şimdi, bu hainin bütün foyaları meydana çıkmıştır. Kendisi, gerekli cezayı görecektir.

Yukarıdaki, inanılması güç haber, acaba doğru mu? Haber doğru ise, iddia vârit mi?

Tabiî, suallere şimdiden kati bir cevap vermek kolay değil.

Çünkü, Çin'den gelen batı kaynaklı haberler, genellikle büyük mubalâğa payı taşıyor. Bunun sebebi, ya Çin âdet ve dilini anlamadaki yabancıların samimi yetersizliğidir, Ya, Batı çevreleri, Çin haberlerini kasten tahrif edip Pekin rejiminin itibarını dünya kamu-oyu nazarında düşürmek isterler. Veya, bizzat Çin'li çevreler, Batı'lı uzmanları şaşırtmak amacıyla kasden yanlış haberler çıkarırlar.

Ancak, bahis konusu Liu Şao Şi ile ilgili haber (ister doğru olsun, isterse yukarıdaki sebepler etkisiyle yanlış olsun) asıl önemini temsil ettiği bir ihtimalden alıyor. Bu ihtimal, zamanımızda "*Büyük Oyun*" adıyla anılan, milletlerarası bir denemedir.

Şöyle ki, atom devrinde, dünya harpleri artık pratik mantığın dışına çıkmıştır. Eskiden kolaylıkla hal çaresi gibi ele alınan dünya harbi, artık bugün o derece geçer akçe sayılmıyor. Dolayısıyla, Blok'lar arası ve dünya çapı mücadele, tarihin her devrinden çok bugün entellektüel bir gizliliğe bürünüyor. Entellektüel mücadele, mecburen, bin bir oyunu gerektiriyor. Böylesine "*Büyük Oyun*"ların en yüksek derecesi ise, karşı taraf liderliğine "*kendi adamı*"nı getirme denemesi oluyor.

"*Büyük Oyun*"u, hayali bir örnekle renklendirelim.

Farzedelim ki, İngiltere, Sovyetler'e karşı bir ölüm kalım mücadelesine girmiştir. Amma, atom devri şartları, İngiltere'nin dünya harbi çıkararak Sovyetler'e karşı başarı sağlamasını önlemektedir.

O halde İngiltere ne yapacaktır?

İngiltere, hem müsbet açıdan, ekonomik ve sosyal alanlarda Sovyetler'e oranla daha hızlı ilerlemeye bakacaktır. Hem de menfi açıdan, yine ekonomik ve sosyal alanlarda, Sovyet gelişmelerini İngiltere sabote etmeye çalışacaktır.

Sovyet kalkınmasını (Dünya Harbi'ne gitmeden) İngitere'nin sabote edebilmesi için en kat'i, en ucuz ve en verimli yol, Sovyetler Birliği liderliğine İngiltere'nin bir "*adamı*"nı getirtmesidir.

Böylesine bir lider, İngiliz "*adamı*" olmasına rağmen, İngiliz düşmanı gibi görünecektir. Teferruatta İngiltere aleyhine kararlar alacaktır. Fakat çok önemli meselelerde, o da etrafındakilere hiç sezdirmeden, İngiliz menfaatlerine yardımdan geri kalmayacaktır.

"*Düzmece Lider*"in yetkileri ne kadar diktatörlüğe kaçarsa, kendisinin sabotaj imkânları o derece büyür.

İşte, atom devrinde "*Büyük Oyun*" bu düzmece lider oyunudur.

Amma, hatıra hemen şu sual geliyor: "*Böylesine bir oyun oynanabilir mi? Farazive, daha çok hayali sayılmaz mı? Milletler arası münasebetler ve mücadeleler, polis romanı konularına benzer mi?*"

Oysa, evinde oturup polis romanını kaleme alan yazar, nihayet mahdut bir ekmek parası uğruna alın teri döküyor; hayalini, tek başına, çalıştırıyor. Halbuki konu polis romanı yerine rejimlerin varlığı ve yokluğu haline geliğinde tabiî polis romanı yazarlarından çok daha usta zekâlar, takım halinde meseleleri ele alacaklardır. Bu uğurda çok daha fazla emek ve para sarfolunacaktır. Yani gerçek, polis romanı hudutlarını fersah fersah aşacaktır.

Zaten geçmiş tarihe baktığımızda, böylesine kademeli "*oyun*"lara, atom devri öncelerinde bile sık sık rastlarız. Uzağa gitmeye ihtiyaç yok. Laval, Alman işgalinden çok önce, Fransız Dışbakanıyken Naziler hesabına çalışmaya başlamıştı. Birinci Dünya Harbi yıllarında, Çarlık Rusyası Harbiye Nâzırı, Kayser'in ajanıydı. Faşist Almanya'nın İstihbarat Bakanı Amiral Kanaris, İngiliz'ler hesabına iş görüyordu. Ve, Stalin'in hayatında yüksek mevkilere yükselen; Stalin'in 5 Mart 1953'de ölümüyle "*Başbakan Yardımcısı*", "*İçişleri Bakanı*", "*Milli Emniyet Bakanı*", "*Merkez Komite üyesi*" olan Lavrenti Beria 1919danberi İngiliz istihbarat servisi hesabına çalışmıştı. (Bak: Aragon, Histoire De L'URSS, cilt 2, sayfa 225).

Demek ki her büyük ülke, tarihin belki ilk devirlerinden beri, karşısındakinin liderlik mevkiine kendi "*adamı*"nı getirtmek istemiştir. Bu çaba, atom çağında, eski devirlerden daha büyük önem taşımaya başlamıştır.

Başka deyimiyle, Sovyetler, Washington'a kendi "*adam*"larını oturtmaya çalışırlar. Amerika, Moskova'ya kendi "adamı"nı yerleştirmeye bakar. Kısacası, Kıt'a Çin'i dahil bütün büyük ülkeler, (başarı oranı ne kadar zayıf sayılırsa sayılsın) "*Büyük Oyun*"a katılma zoru duyarlar.

Çünkü, "*Büyük Oyun*", mümkün şeydir. Tarihte, sık sık olmuştur. Bugün de, muhtelif şekillerde, olmaktadır. Hele kulanılamayacak derecede korkunçlaşmış atom silâhları devrinde, hasmı temelinden yıkmanın en pratik yolu, münakaşasız "*Büyük Oyun*"dur.

İşte, Pekin'den gelen haberler gerçeğe uymasa bile, bu "*Büyük Oyun*" açısından İhtimâlî bir önem taşır. Hele, Amerika'nın, Kıt'a Çini'ni yıkmakta "*Büyük Oyun*"dan gayrı şansı yoksa. (Bak: ANT, 28 Şubat 1967, sayfa 12).

YUNANİSTAN

■ *Sağcıların darbe teşebbüsüne karşı Papandreu "ihtilâl" tehdidinde bulunuyor*

YUNANİSTAN, bir taraftan siyasi buhrana doğru sürüklenirken (Bak: ANT, 21 Mart 1967, Sayfa 12), diğer taraftan ekonomik sancılar çekmekte ve sosyal huzursuzluklarla karşılaşmaktadır.

Bu komşu ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal zorluklarına en yeni misal olarak, Yunan tütün işçileri arasındaki kaynaşmalar gösterilebilir.

Tütün işçileri, Yunanistanın en önemli emekçi grubunu teşkil ederler. Ve, tütün, Yunanistan'ın en belirli ihraç maddelerinden biridir.

Bu sebeple de, tütün fiatları, Yunanistan'ın hayatında önemli rol oynar. Çünkü fakir köylünün çok geniş bir kısmı, tütüncülükten geçimini sağlar.

Nitekim, Papandreu hükümeti, Yunanlı tütün ekicilerine prim vaadinde bulunmuştu. Ancak, o tarihten bugüne kadar, Yunanlı tütün ekicileri bahis konusu prime bir türlü kavuşamamışlardı.

Şimdi ise, parlamento dışındaki siyaset adamlarından kurulan geçici Yunan hükümeti, geçmiş bir hükümetçe verilmiş sözü tutmaya kendini mecbur hissetmemektedir. Bu garip tutumunu alenen söylemektedir. Kısacası, eski başbakan Yorgi Papandreu'nun kararını ve tütün müstahsilinin menfaatini, hiçe saymaktadır.

Siyasi, ekonomik, sosyal şartların ağırlaştığını gören; genel seçimlerin

PAPANDREU
(Darbeye karşı ihtilâl!)

bile yapılamaması ihtimalini anlayan; hattâ, sağcı bir darbe tehlikesiyle karşılaşan Yunan tütün ekicileri ise, artık memnunsuzluklarını açığa vurma yolundadırlar.

Atina ve diğer büyük şehirlerde kızışan havaya ek olarak, Selânik civarında, tütün işçilerinin giriştikleri gösteriler polis kuvvetiyle karşılanıyor. Selânik ve Kavala yolunun tütün balyalarıyla kapatılmasına karşılık, polis Yunan Tarım Kooperatifleri Sendikası başkanı Kukessidis ile Tütün Müstahsili Sendikası başkanı Pavlidis'i tevkif ediyor.

Tütün ekicilerinin her türlü gösterisi, tüm Yunanistan'da yasaklanıyor. Nümayişçilere karşı, sindirme hareketlerine girişiliyor. Polis, halk kütlelerine karşı, şiddet kullanıyor. Polis kuvvetleri yanında, şu meşhur SS bozuntusu Yunan jandarması yer alıyor; Alman Gestaposu'nu hatırlatan zihniyetile kendini herkese belli ediyor.

İşte, tütüncülerin katılması sonucu büsbütün ciddileşen Yunan siyaset arenası, hâlen günün konusudur.

Sağcı hükümet darbesi, kuvvetli ihtimal sayılmaktadır.

Sağcı darbe şartları gerektirirse, Faşist eğilimli askeri cuntanın, Kralı bile ülke dışına sürebileceği iddia edilmektedir.

"Aspidas komplosu" diye isimlendirilen düzmece tertip yardımile, pek çok tanınmış sivil ve askeri lider muhtelif hapis cezalarına çarptırılmıştır.

Meb'usların dokunulmazlıkları hiçe sayılıp, içlerinden bazıları (makul bahane bile icâd olunmadan) tevkif edilmek istenilmektedir.

Seçimler öncesi geçici devre başbakanı Paraskevopulos, istifa zorunda kalmıştır.

Kral, geçici hükümet başkanlığına, bu sefer "ERE" (Millî Radikal Birlik, aslında Karamanlis taraftarı sağcı blok) lideri Kanelopulos'u getirmiştir.

Sağ'dan gelen baskılar karşısında (herhalde henüz satha vurmamış tehlikeli bazı planlar sezinleyen) Yorgi Papandreu, *"ihtilâl tehdidi"* savurmaktadır. *"Kral hükümet darbesi yolunu seçerse, buna karşı yegâne hâl çaresi ihtilâldir"* demektedir.

Oysa, ordu liderlerini elinde tutan, Kral'a dayanan, geçici karakter dahi taşısa hükümet mekanizmasını bilfiil kontrol eden, iş çevrelerince desteklenen, büyük devletlerin (bu arada Amerika'nın) itimadını haiz bir askeri cuntaya karşı Papandreu'nun bahsettiği *"ihtilâl"* ancak halk kütlelerinin iştirakiyle mümkündür.

İşte, Yunan tütüncülerinin Selânik bölgesinde beliren hareketleri, bu yönden mânalandırılabilir. Atina başta, büyük şehirlerde patlak veren münayişler, aynı açıdan kıymetlendirilebilir. Belki, bahis konusu bu hareketler, Faşist darbeye karşı, Anayasacıların ilk hazırlığı sayılabilir.

DIŞ YORUM

İKİNCİ KORE OLMAYACAK

HÜSEYİN BAŞ

BAŞKAN Johnson, Pentagon'a hâkim savaş çılgınlarının bir kez daha oyununa gelerek Vietnam'da yine şiddet yolunu seçmiş bulunmaktadır.

Vietnam'da Têt şenlikleri sırasında uygulanan ateş-kes dolayısıyla beliren barış umutlarının, tıpkı öncekiler gibi, bile isteye heder edilmesinden bu yana Johnson yönetimi şiddet tırmanmasında hergün yeni adımlar atmakta, gün geçtikçe ritmi artan hava akınlarına donanmanın gücünü de ekleyerek Kuzey'e şimdiye kadar görülmeyen bir şiddetle kıyasıya saldırmaktadır. Başkan Johnson, Güney Doğu Asya'da, politik bir çözümden çok askeri bir çözüm öne süren savaş çılgını «şahinlerin» saldırgan tezini benimsemiştir. Savaş çılgınları Johnson'a Sonbahara kadar Güney'de «kesin bir zafer» vadetmişlerdir. Gerçekten de askerler Güney'de Vietkong'a karşı donanmanın da katılmasıyla girişilecek büyük çapta, sistematik bir askeri harekâtın, gün geçtikçe şiddeti artan hava akınlarının da etkisiyle Kuzey'i dize getireceğine Başkanı inandırmışlardır.

Başkan Johnson şimdi «Askeri bir zaferin» tehlikeli yolunu seçmiştir. Bu yol barış değil, savaşı yayma, dünya barışını bütünüyle kundaklama yoludur.

Johnson'un barışa gitmek için seçtiği «uzun (şiddet) yolun» aslında ne olduğunu dünya kamuoyu Amerikalı gazeteci Salisbury'nin gerçekçi röportajlarından öğrenmiştir. Pentagon o gün bu gün hava akınlarını «askeri ve stratejik tesisler» yanısıra «zorunlu olarak» insan hayatına da kasdettiğini kabullenmiştir. Oysa Batı kaynaklarının olduğu gibi Hanoi'nin belgelere de dayanarak yaptığı açıklamalar Amerikalıların Vietnam'da insan hayatına bile kastetmekte olduklarını, karşı konulmaz bir biçimde kanıtlamaktadır. Örneğin, Ulusal Kurtuluş Cephesi, Mart ortasında Hanoi'de yabancı basına Amerikalıların Kuzey'e reva gördükleri vahşet ve hunharlığın tüyler ürpertici tablosunu, belgelere de dayanarak gözler önüne sermiştir. Gerek New York Times'in muhabiri Salisbury gerekse de merkezi Brüksel'de bulunan ve Sosyalist Devlet Bakanı Henri Rolin'in başkanlığında çalışan «Vietnam için Uluslararası Araştırma Komisyonunca» yayımlanan raporlarında da doğrulanan Hanoi'nin söz konusu açıklamalarına göre Birleşik Devletler Vietnam'da «Yakılmış Toprak» ve «Topyekûn İmha» stratejisini uygulamaktadır. «Yankee Emperyalizmi», ayrıca, halk yığınlarının hayatına kasdetmekle kalmamakta, hayatın idamesi için gerekli besin, hasat ve bitkilere, köylere, kulübelere, pirinçliklere, ormanlara da saldırmakta, nesillerin emek ve alınterinden doğan değerlerin tümünü yakıp yıkmaktadır.

Amerikan kaynaklarından da yararlanan belgeye göre Birleşik Devletler 1966 yılında Kuzeye 638.000 ton bomba yağdırmışlardır. Bu rakam İkinci Dünya Savaşında Pasifikte ya da Kore savaşları sırasında atılan bombaların tümünden daha fazladır. Ayrıca yine bu süre içinde Amerikalılar Kuzey'e 500.000 ton obüs fırlatmışlardır. Bu rakam Amerikan topçusunun bütün İkinci Dünya Savaşı süresince fırlattığı obüslerin sayısını aşmaktadır. Yine belgelere dayanarak yapılan açıklamaya göre Birleşik Devletlerin sistematik bir biçimde uyguladığı «Yakılmış Toprak» stratejisi şimdiye kadar bir milyon sivilin ölmesine ve yaralanmasına yol açmıştır. Öte yandan Birleşik Devletlerin uyguladığı insanlık dışı taktik, ortaçağ derebeylerinin boğazlama, kafa derisini yüzme, karın deşme metotlarıyla, kimyasal savaş dahil, modern savaş araçlarının uzlaşımında tezahür etmektedir.

Diğer taraftan Belçika «Vietnam için Araştırma Uluslararası Komisyonu»nun Nobel Barış armağanına sahip şahsiyetlere gönderdiği rapor, Amerikan hava akınlarının sivil halka «nelere malolduğunun» dehşet verici bir tablosunu çizmektedir. Baro Başkanı Maurice Cornil'in de katıldığı «Araştırma Komisyonu»nun Kuzey Vietnam'da bizzat yaptıkları araştırmalara göre «Amerikalılar özellikle sivil halkın yok edilmesinde kullanılan füzelerden yararlanmaktadırlar.» Füzeler patladığında uçları keskin binlerce çelik «küp» etrafa yayılmakta ve vücutta dayanılmaz tahribat yapmaktadır. Komisyona göre «uçları keskin küçük çelik küp» ler fırlatan füzeler insan vücudunda daha önce yine sivil halkı yoketmekte kullanılan «savaş cinayetleri»ni yargılamak amacıyla Bertrand Russell tarafından kurulan Uluslararası mahkeme'nin yerinde tesbit ettiği «Ananas» ve «Goyave» adı verilen «Bilyalı» bombalardan daha korkunç ve dayanılmaz yaralar açmaktadır. Brüksel Uluslararası Komisyonu'na göre Amerikan Uçakları bu dehşet verici bombaları özellikle büyük şehirlerin nüfusu yoğun mahallelerine atmakta özel dikkat göstermekte ve hele bombardımanların yoğun insan topluluklarının bulunduğu yerlere yanlışlıkla atıldığı Amerikan tezini bütünüyle reddetmektedir. Öte yanda komisyonun Kuzey Vietnam'da bulunduğu bir sırada Honk-kay şehrine 9, 10, 11, 12 ve 13 Mart'ta yapılan ve Washington'un resmen 3.000 tonluk büyük bir cephaneliğe karşı başarılı bir hava akını olarak nitelediği hava hücumları konusunda komisyonun tesbiti şudur:

Yerinde yaptığımız araştırmada cephane deposuna ya da böyle bir deponun infilâkinin izlerine rastlamadık. Buna karşılık altmış evin yerle bir olduğunu bir okadarının da tahrip edildiğini tesbit ettik. Belçika Devlet Bakanı Henri Rolin'in başkanlığındaki «Vietnam için Uluslararası Araştırma Komisyonu»nun söz konusu raporu şu kesin yargıyla son bulmaktadır: «Amerika Vietnam'da sivil halkı yıldırmaya yönelen sistematik dehşet hareketi içindedir. Amerika Vietnam'da savaş kurallarının olduğu gibi insanlık kurallarının da dışına çıkmaktadır.» (Le Monde, 31 Mart 1967).

Amerika'nın Vietnam halkına reva gördüğü «Vahşet tırmanmasında» bu kadarla yetinmemekte, biyolojik ve kimyasal silâhları da adabildiğine kullanmakta hiç bir sakınca görmemektedir. Nitekim «Barış hareketi» sağlık komitesi «Barış için Savaş» dergisinin 200 üncü sayısında yayınlanan bir ek'e göre Amerika Vietnam'da salgın yaratmak, mahsulün ve gerillâcıların yokedilmesi amacıyla kimyasal ve biyolojik silâhlardan da geniş ölçüde yararlanmaktadır. Sağlık Komitesi Birleşik Devletler'de kimyasal ve biyolojik silâhların yapımına ayrılan kredilerin 1959'daki 36,3 milyon dolardan 1964'te 170 milyon dolara ulaştığını, Amerikalıların Vietnam'da 1965 yılı içinde kimyasal silâhlarla 46.247 kişiyi ve 700.000 hektar mahsûlü zehirleyerek yok ettiklerini tesbit etmiştir.

Böylece açık ve kesin bir biçimde görülmektedir ki, Johnson yönetimi napalmlarıyla, insan emeğini, hayatını, nesillerin nice acılar pahasına yarattığı örnek bir uygarlığı, tekelci büyük ortaklıkların çıkarları uğruna yeryüzünden kazımak, yok etmek gibi dehşet verici bir tasarının son hazırlıkları içindedir.

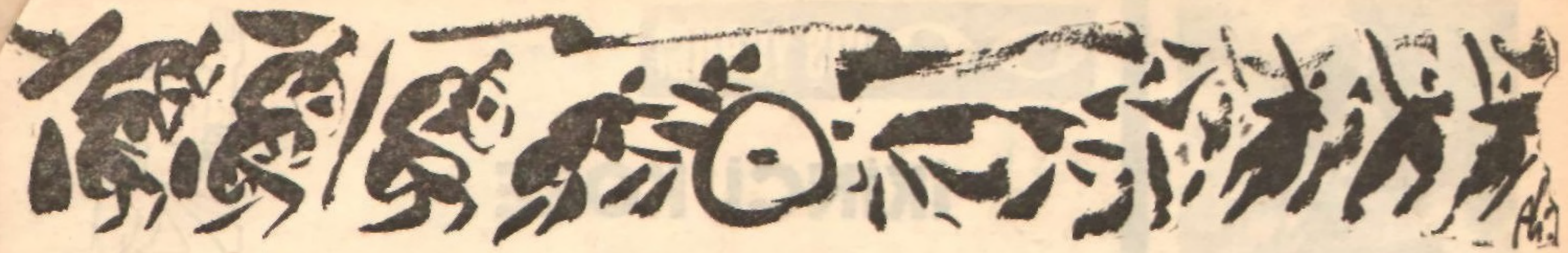
Başkan Sunay'ın Amerika ziyareti sırasında gerek Johnson gerekse Rusk, Türkiye'nin Kore'deki katkısı üzerinde durarak Vietnam'da da Türkiye'yi yanlarında görmek istediklerini ima etmişlerdir.

Bugün, Dünya politikasında yepyeni gelişmeler söz konusudur: Anglo-Amerikan emperyalizmi Vietnam'dan Endonezya'ya, Afrika'dan Latin ülkelerine büyük oyunlar, çeşitli tertipler peşindedir.

Ortadoğu bu tertip ve oyunların dışında değildir. Türkiye, İslâm Paktı oyununa getirilerek Anglo-Amerikan çıkarlarının bu bölgede ilerici Arap sosyalizmine karşı çıkarılmak, bir köprübaşı gibi kullanılmak istenmektedir. Kıbrıs konusunda da durum budur. Kıbrıs'ın NATO savunması paravanası ardında Ortadoğudaki Anglo-Amerikan çıkarlarının koruyucu üssü haline getirilmesi için çeşitli oyunlar çevrilmektedir. Büyük tehlike kapımıza dayanmıştır. Türkiye, kurtuluşunu hayatıyla ödeyen, özgürlüğünü dünyanın en güçlü müstevlisine karşı en parlak bir biçimde direnerek koruyan, toprakları yakılıp yıkılan Vietnam'a saldırganın yanında boy göstermeye zorlanmaktadır.

Kimin yanında ne için omuz omuza döğüşeceğiz? Neyi gözleyeceğiz? Napalmların kavurduğu toprakları, kimyasal silâhların yiyip bitirdiği pirinçlikleri, sefaletin, acının ölüme ittiği küçücük çocukları, bütün varlığı ile saldırgana, müstevliye karşı koyan, harikulâde direnciyle her gün insan olmanın imtiyazını veren soylu bir ulusu başına düşen cehennemi mi?

Hayır Türkiye bu iğrenç oyuna hiç bir zaman gelmeyecektir. Türk halkı saldırganın yanında asla yer almayacaktır! Şerefli olan tek yol budur.

Desen: Abidin Dino

ŞİİR ÜZERİNE AÇIK OTURUM: II

F. NACİ — (Gitmeye davranan Memet Fuat'a) Bırak şu paltoyu da, konuşmaya devam edelim.

M. FUAT — Konuyu öyle bir yere getirdiniz ki ancak yazılarla örnekler vererek, uzun uzun anlatılarak değinilebilir.

F. NACİ — Açık oturumda da kısaca anlatılabilir.

M. FUAT — Ben, burada söylediklerimin doğruluğunu belirtmek için gerekli hiç bir örnek vermeden, istediğin gibi, kısaca düşüncemi söyliyeyim. Şiirin okurdan kopuşunda yazılan şiirin çeşidinden çok, başka etkenlerin rolü var. Onun için bu şairlere -kolay yolu seçip- yüklenmek yerine....

HİLÂV — Hem şiir yazıp hem kopmamak daha zordur!

M. FUAT — O etkenlerin neler olduğunu arayıp bulmak daha doğrudur, bence.

F. NACİ — Peki, nedir o etkenler?

M. FUAT — Biriyle buluşmam gerek. Mutlaka gitmeliyim. (Ve gitti.)

BEZİRCİ — Şimdi asıl üzerinde durmamız gereken noktaya geldik. Kopuşun kaynağını İkinci Yeni Şiirin öz ve biçim özelliklerinde aramak gerekiyor. İkinci Yeni'nin biçimce özellikleri genellikle şunlardır: Şiirde anlamın, düşüncenin, olayın, konunun, hikâyenin çokluk geriye itilmesi yahut atılması. Şiirin, hemen hemen, sözcüğe yaslanması, özden, toplumsal gerçeklerden uzaklaşması. Yahut gerçeğin soyutlanarak verilmesi. Dilde, anlatımda aşırı değiştirimlere (déformation) ve karıştırımlara başvurulması. Konuşma ve düzyazı dilinin dışına çıkılması. Bir şeyi anlatmak, ispatlamak, göstermek gibi işlemlerden, yani özcü ve içerikçi tutumdan uzaklaşılması. Kapalılığa, güç anlaşılırlığa ve raslansılığa kayılması. Şiirde estetik birlik ve bütünlük ilkesinin çoğu zaman umursanmaması. Türk şiirinin evrim çizgisiyle ve geleneğiyle bağların koparılması.

F. NACİ — Kapalılık, güç anlaşılırlık nereden geliyor sence?

BEZİRCİ — Yukarda kabataslak belirttiğim biçim özelliklerinden geliyor. Ayrıca, hayatla, somut gerçekle, toplum sorunlarıyla bağların gevşetilmesi ya da koparılması, İkinci Yeni Şiiri, çoğu zaman, salt biçimciliğe götürmüştür. Öyle ki bazan, şiir, yalnızca imge düşürmek ya da bir çeşit sözcük salatası doğramak haline gelmiştir.

F. NACİ — Bu sözlerin bu altı şair için mi?

BEZİRCİ — Ben, burada, genel olarak konuşuyorum. Soruşturmaya katılan şairleri beğeniyorum. Sözlerim bu kişilerden çok, bir şiir hareketinin eksik yanlarını ortaya çıkarmak amacına yönelmiştir. Zaten, söylediğim özelliklerin tümünü kucaklayan bir şair de yok ortada.

HİLÂV — Ama, akım ve anlayış olarak böyle bir şiir var ortada.

BEZİRCİ — Selâhattin'in dediği doğru. Bu özellikler, tümüyle olmasa bile, parça parça her şairde görülüyor. Şimdi, asıl özle ilgili bir noktaya gelmek istiyorum. İkinci Yeni'nin temel eksiklerinden biri de belirli bir felsefeye, dünya görüşüne, hattâ estetik anlayışa bağlanmamış olmasıdır. Onun yaptığı, Birinci Yeni hareketine karşı biçimsel bir başkaldırmadır. Yazık ki bu başkaldırma toplumsal, siyasal bir öze ve niteliğe kavuşmamıştır. O kadar ki Demokrat Parti diktası bütün ağırlığıyla hüküm sürerken İkinci Yeni, buna karşı hiç sesini çıkarmamış, onu yok saymıştır. Topluma sırt çevirdiği için, toplum da onu benimsememiştir.

ÇAPAN — Sanıyorum bu eksiklik, başkaldırışın sacede biçimsel oluşundan ileri geliyor. Bu yüzden ben burada İkinci Yeni deyimini bir yana bırakarak sözü daha çok soruşturmaya katılan altı şaire getirmek istiyorum. Ve şunu belirtmek istiyorum ki bu şairler içinde, bu biçimsel başkaldırıştan uzaklaşan, somut insan gerçeğiyle beslenen şairler var. Bir bakıma, İkinci Yeni adı altında rasgele bir sepete konmuş şairler içinde eleştirel bir bilinçle düşülen yanlışlıklardan kurtulma, uzaklaşma eğilimi kendini göstermiyor değil.

BEZİRCİ — Ama bu belirti 1960'dan, yani Demokrat Parti'nin çöküşünden önce yoktu.

ÇAPAN — Yaşasın devrim, yaşasın özgürlük! Ama, bu bilinçlenme gene de birtakım baskılara karşı oluyor. Yeni şiir, bir hesaplaşmaya giriyor gibi geliyor bana. Bunlar arasında ünlerini büyük yanılmalarla, aldanışlarla sağlayanlar güç durumda kalabilirler. Ama şiirlerini çağdaş insan yaşantısının titreşimleriyle bağdaştırabilenler, İkinci Yeni'nin biçimsellik çıkmazından kendilerini kurtarabilecekler, bence.

BEZİRCİ — Gerçekten de İkinci Yeni'nin gerek sözü edilen şairleri, gerekse öbür şairleri eski, katı, salt biçimci ilkelerden uzaklaşıyorlar. Gerçeğe, somuta ve insana dayanan, yani öze bağlanan şiirler yayımlıyorlar. Böylece, eleştirdiğimiz eksiklikten kurtulmaya gidiyorlar. Hattâ, epeydir kurtulanları da var. Bu, şiirimizin adına sevindirici bir yöneliştir.

HİLÂV — Batıcı şiir geleneği, aslında, taklitçi bir şiirdir. Şehirlerde ve kasabalarda yaşıyan, yönetici zümrenin estetik ihtiyacını karşılayan bu şiir, günümüze kadar, okurunu fazla tedirgin etmeden kendini ortaya koymuştur. Başka bir deyişle kendini yavaş yavaş benimsetmiştir. İkinci Yeni ise, bu bakımdan, özünün ve biçiminin taşıdığı özelliklerden dolayı, kendini benimsetmek konusunda ötekilerden nitelik bakımından olmasa da nicelik bakımından ayrılmıştır. Yukarda belirtildiği gibi, aradan yıllar geçtiği halde, kendini gerektiği gibi kabul ettirememiştir. Bu, İkinci Yeni'nin, işlediği şiir muhtevasının, daha önce, Batıcı şiir geleneğinde yer alan akımların işledikleri muhtevadan çok farklı olmasından gelir. İkinci Yeni, Asım'ın belirttiği gibi, imgeci, kelimeci (Şiir geldi kelimeye dayandı) bir şiirdir. Bu, bakımdan, İkinci Yeni'yi, Gerçeküstücülüğün ve çağdaş İngiliz şiirinin bir uzantısı olarak ve aynı zamanda Birinci Yeni'ye bu anlayış içinde bir karşı çıkış olarak görebiliriz. Burada, daha eski deneylerde gördüğümüz gibi, Batı şiiri ile zaman bakımından yine en az otuz kırk yıllık bir geri kalmayla karşı karşıyayız. Üstelik Gerçeküstücülüğün ve Çağdaş Anglo-Sakson şiirinin içinden çıktığı şartlar, bizim toplumumuz ile ilintisi olmayan şartlardır. Oysa bugün ister istemez çağdaş olmak zorundayız; şiir de öyle. Batı dünyası'nın belli bir tarihi anındaki yaşantısını şiirin muhtevası haline getirmek, bu muhtevayı aşmadıkça yani onu belli bir amaç için kullanmadıkça tehlikeli ve sınırlayıcıdır. Bence İkinci Yeni şiirinin özü bakımından ve bunun sonucu olarak biçimi bakımından içine düşmüş olduğu çıkmaz budur. (Sözkonusu olan bu akımdır tabiî, yoksa bu hareketin bağrından çıkarak boşka doğrultular içinde yazmaya başlayan şairler değildir). Gerçeküstücülük ve genel olarak çağdaş Batı şiiri, Romantizmin uzantısı içinde ferdin başkaldırışlarını ve yaşantısını yeni bir biçimde dile getirmiş olmakla öteki akımlardan ayrılır. Kısacası, bu şiir, bir aşmayı ve etkinliği dile getirmekten çok, bir tesbiti ve eleştirmeyi dile getiren bir şiirdir. Günümüzün şiiri böyle mi olmalıdır, diye sorulabilir. Ya da eski bir dünyanın çöktüğü ve yeni bir dünyanın doğmak üzere olduğu bir tarih anında şaire ve şiire düşen görev bu mudur diye de sorulabilir? Nitekim, herhangi bir şiirin yaşayabilirliğinin doğrudan doğruya bu sorulara verilecek cevaplara bağlı olduğunu sanıyorum. Kaba bir karşılaştırma yapmama izin verin. Bence, Batı toplumunun kendine özgü gelişmesi sonucunda ortaya çıkmış olan ferdiyet kategorisinin şiirini yapmak, Türkiye'nin ekonomik gelişmesini, ferdiyet kategorisinden yani özel teşebbüsten geçirerek ve bunun zorunlu olduğunu söyleyerek sağlamağa çalışmaya benzer. Oysa, bu kategori, bizde hiç bir zaman olmamıştır ve olmayacaktır (Taklitlerin yarattığı aldatıcı gerçeklik bir yana). Bence, Türkiye'nin ekonomik kalkınması nasıl kapitalist olmayan bir yoldan sosyalizme varacaksa, şiirine konu olacak insanî muhteva da, gu gerçekliğe uygun olarak, bu yapı içinde yaşayan ferdin (Batıdaki fertten tamamen farklıdır) yaşantısının muhtevası olacaktır, yani yerli bir muhteva olacaktır (Bunu Nâzım'da görüyoruz). Ayrıca bu şiir, azgelişmiş bir ülkede yeni bir toplum düzenine yönelmiş fertlerin, daha ilerde deneyecekleri, ve bugün içlerinde çekirdek halinde bu-

SANAT

Fethi Naci

ANT'ın şiir üzerine düzenlediği açık oturumun ikinci bölümünü bu hafta sunuyoruz. Açık oturumun konusu, ANT'ın 12. sayısındaki şiir soruşturmamıza cevap veren altı şairin şiirleridir. Fethi Naci'nin yönettiği açık oturuma Asım Bezirci, Cevat Çapan, Memet Fuat, Selâhattin Hilâv katılmışlardır.

lunan bir ferdiyetin şiiri olacaktır. Bununla birlikte şunu da belirtmek isterim: İkinci Yeni, yaptığı ve getirdiği öz ve biçim yenilikleri bakımından, gelecek Türk şiirinin yararlandığı bir alan olacaktır. Bu şiir, kendi -için değil ötekiler- için varoluşan bir şiirdir.

BEZİRCİ — Selâhattin'in açıklamalarına ben de şunu eklemek istiyorum. Bizde Tanzimat'tan beri şiirimizdeki yenileşme hareketleri hep aktarmacılığa yaslanmıştır. Bu yüzden hiç biri köklü ve sürekli olmamıştır. Her gelen yenilik, kendinden önceki yeniliğe bir tepki olarak belirmiştir. Nitekim Ahmet Haşim, Tevfik Fikret şiirine karşı çıkmış; Orhan Veli Ahmet Haşim'in şiirine karşı çıkmış, İkinci Yenide Orhan Veli'ye karşı çıkmıştır. Böylece, sürekli bir etki-tepki olgusu devam etmiştir. Elbette bu, yanlış bir tutumdur. Biçim alanında yapılacak yenileşmeler kendi özel durumumuza ve şartlarımıza uygun olarak gerçekleştirilmek zorundadır. Nitekim Nâzım Hikmet bu zorunluluğu çok bilinçli olarak kavramıştır. Şiirini kurarken bizim toplumsal ve insansal durumumuzu göz önünde tutmuş, kendi şiir geleneğimizden (Divan ve Halk) ve batıdaki çağdaş biçim imkânlarından yararlanarak dengeli bir bileşim (sentez) kurmuştur. İkinci Yeni ise bu zorunluluğu genellikle göremediği için hem toplumumuzdan, hem tarihimizden, hem de bize özgü kültür verilerimizden, kopmuştur. Bunun sonucu, çıkmaza girmiş ve bu çıkmaz Turgut Uyar'ın bir yazısında (Çıkmazın Güzelliği) itiraf edilmiştir. Ayrıca, İkinci Yeni'nin öncülerinden İlhan Berk, eskiden Yeni Ufuklar dergisinde çıkan ve İkinci Yeni'yi savunan yazısındaki düşüncelerin sonradan tam tersini savunmuştur. Oktay Rıfat İkinci Yeni'den ayrılmıştır. Bütün bunlara karşın, İkinci Yeni hareketinin şiirimize bazı biçim açılımları ve imkânları getirdiğini belirtmem yerinde olacaktır. İkinci Yeni, Birinci Yeni'nin şiire koyduğu yasakları yıkmış ve şiire biçim alanında yeni ufuklar açmıştır. Bundan sonra şairlerimiz bu ufukları değerlendirirlerse şiirimiz bundan kazançlı çıkacaktır. Nitekim bunun belirtileri görülmektedir.

F. NACİ — Bütün bu söylediklerinize rağmen bugün şiir denince genellikle bu şairlerin yazdıkları akla gelmekte. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

BEZİRCİ — Yukarda da belirttiğim gibi ben, bu şairleri değil İkinci Yeni'yi eleştiriyorum. Bu şairler, İkinci Yeni hareketine katılmasalardı da gene iyi şair olacaklardı. Turgut Uyar'ın, Cemal Süreya'nın, Ahmet Oktay'ın İkinci Yeni dışında kalan güzel şiirleri de eksik değildir.

F. NACİ — Konuşmamız gereken sorunların hepsini konuşmuş değiliz. Belki bir başka gün tekrar toplanırız. Şimdilik bu kadarla yetinelim. Radyoda açık oturum yapmadığımıza göre bir özet yapma gereğini duymuyorum. ANT, oturuma katılmakla gösterdiğiniz ilgiye teşekkür eder.

ANT'IN SEÇTİKLERİ

Tiyatrolar

- DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR
  Ankara Sanat Tiyatrosu
- SUÇLULAR (Sacco Vanzetti)
  Tiyatro TÖS
- UTANMAZ ADAM
  Hüseyin Rahmi — Kemal Bekir
  Ulvi Uraz Tiyatrosu

Filmler

- AÇLIK
  Carlsen
  Rüya Sineması
- HUDUTLARIN KANUNU
  Lütfü Ö. Akad
  Kulüp Sineması

Sergi

- SOVYET SANATÇILARI SERGİSİ
  Belediye Sarayı

Bale

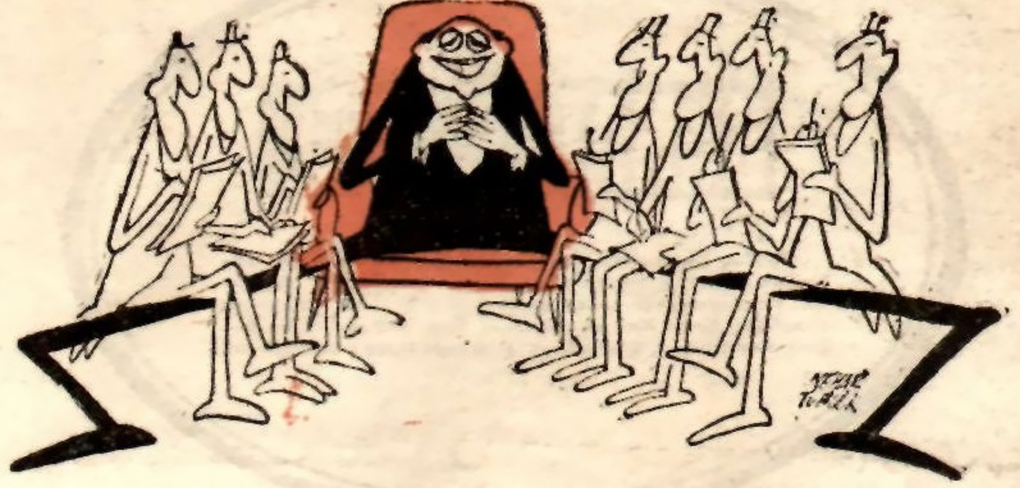
- KUĞU GÖLÜ
  Çaykovski
  Londra Festival Balesi
  8 - 12 Nisan, Şan Sineması

Sağcı basının etekleri zil çalıyordu!

haftanın karikatürü

Senatörler yeni bakanlar için «Sekreterler» dedi.

YAZISIZ

Nehar Tüblek — Akşam Gazetesi

Hükümette yapılan değişiklik ve Başkan Sunay'ın Amerika gezisi, geçtiğimiz hafta Türk basınında enine boyuna eleştirilen başlıca iki konu oldu.

Bakanlar arasındaki değişikliği AP basını genellikle bir nöbet değişikliği olarak yorumladı. Demirel'in karşısında gösterilen Bilgiç'in kabineye alınmasını parti içi birliğin sağlanması bakımından memnunlukla karşıladı. Aşırı sağcı basın ise, Bilgiç'in kabineye girmesini, Demirel'in sağa bir tâvizi olarak kabul etti. Meselâ Bâbıâlide Sabah Gazetesi'nde Necip Fazıl **«Adıdeğmez»** imzasıyla yazdığı yazıda Demirel'in artık **«AP dâvasını en parlak temsil edecek şekilde şahsiyetlere kucak açtığını»** yazarken aynı gazetenin bir başka sütununda M. Nezihi de şöyle diyordu: **«Bugün millet, birinci derecede manevi buhrandan kurtulmak; milli şahsiyetimizi tehdit eden komünizm âfetinden mâsum bulunmak; din hürriyetini noksansız elde etmek istemektedir. İktisadi meseleler bunun peşinden gelmektedir ve Adalet Partisi'nin iktidara getirilmesindeki hikmet-i vücud da budur.»**

Buna karşılık, muhalefet basını, kabine değişikliğinin hiçbir yenilik getirmeyeceği görüşünde birleşiyordu. Çetin Altan Akşam'da **«Yeni gelenler ne yapacak? Kuş mu konduracaklar bugünkü gidişe... Yabancı bir devletle imzaladığımız anlaşmalardan yirmidört tanesinin sureti bile yokmuş hükümette. Bu örnek, içinde bulunduğumuz durumun alâmeti farikasıdır. Kabinede bakan değişmiş, değişmemiş. Bunların hiçbiri çözümyolu değildir. O yüzden de Kara Mehmet'in maceraları kadar bile ilgi çekmemektedir.»** diyor, Ulus'ta Cihad Baban da şunları yazıyordu: **«Kamuoyu kendi mazisini ve siyasi hüviyetini kısa zamanda inkâr etmiş olan Adalet Bakanı Hasan Dinçer'in de hükümet dışı kalmasını çok temenni ederdi. Ne var ki, onu kabine dışı bırakmak, Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu dolayısıyla uğradığı hücumlara Başbakan'ın da dolayısıyla katılması mânasına gelecekti. Halbuki Demirel bu kanunu destekliyordu. Böyle olunca da bu kanunun sorumluluğunu yeni hükümet içinde beraber paylaşmak istediğini bu jesti ile ifade etmiş oldu.»**

Bak şu sol fetvacısına!

AKŞAM Yorum'cusunun 8 Nisan 1967 tarihli Yorum'undan:

«AP iktidarının, batıdaki ve kapitalist dünyadaki emsalleri ayarında bir ciddiyet kazandırarak gerçekleştireceği bir sermaye piyasası, kapitalist düzenin bir aşamasıdır. Buna rağmen, sol çevreler tarafından bile, iş adamı kadar tasarruf ve mevduat sahibine de daha fayda sağlıyacak bir sistem olarak memnuniyetle karşılanacaktır.»

Yeni bir şey yok!

Başkan Sunay'ın Amerika gezisi ve yayınlanan Türk - Amerikan ortak bildirisi üzerine Milliyet'te Abdi İpekçi şu yorumu yaptı: **«Türk - Amerikan ilişkilerinde en önemli mesele, ikili anlaşmalardan ve Türkiye'deki Amerikan üslerinin statüsünden doğmaktadır. Bildiride bu hayati meseleye hiç değinilmemiştir. Eğer dâva özel konuşmalarda da olumlu bir şekilde ele alınmamışsa, fırsatın kaçırıldığı ve Türk - Amerikan dostluğunun geçirdiği rahatsızlığın devam edeceği düşünülebilir. Zira, dünkü bildiri, bütün olumlu havasına rağmen aslında hiçbir yenilik getirmemektedir.»**

Hürriyet Gazetesi'nin özel olarak Amerika'ya gönderdiği Cüneyd Arcayürek ise gezi izlenimini şöyle açıkladı: **«Cumhurbaşkanı Sunay, Başkan Johnson ile ikinci ve son bir toplantı yaptı. Kısa süren bu toplantıdan sonra müşterek tebliğ çıktı. Fakat, resmi tebliğ, iki devlet arasındaki münasebetlere, özellikle Kıbrıs problemindeki Amerikan görüşüne yeni hiçbir şey getirmedi. Tebliğ, diğer hususlarda da gene yeni bir şey getirmemektedir.»**

Cumhuriyet'te Ecvet Güresin, Vietnam ve Kıbrıs meseleleri açısından ortak bildiriyi şöyle değerlendirdi: **«Bildiriden anlaşılmaktadır ki, Türkiye'nin Vietnam'a asker göndermesi isteği ya da eğilimi hikâyesi artık tarihe karışmıştır. Bildirinin en önemli yanlarından biri Kıbrıs Meselesi ile ilgili olanıdır. Bildirinin ifadesinden Amerika artık Türkiye'yi destekliyor gibi bir anlam çıkarılamaz ve zaten Amerika'nın Türkiye ile Yunanistan arasında böyle bir tercih yapması da imkânsızdır. Şu var ki, bildiri, ikili müzakerelere telmihte bulunarak, müzakerelerin, tarafların meşru çıkarlarını uzlaştıran bir çözümyolu bulmasında geçerli olduğunu ortaya koymakta ve mevcut anlaşmaların bağlayıcı hükümlerini esas faktör olarak kabul etmektedir.»**

İKİ BAŞLIK!

«Ey Köhne Bizans»

ÇETİN ALTAN
(Akşam - 7.4.1967)

★

«Bizans Çöplüğüne dün kazma vuruldu»

MİLLİYET
(8.4.1967)

Gözdağı!

Sağcı basın ise, Sunay'ın Amerika ziyaretini ulusal çıkarlar yönünden değil de, daha çok anti-emperyalist çevrelere gözdağı vermek bakımından iyi bir fırsat olarak değerlendirdi. Nitekim Bugün Gazetesi'nin başyazısında İzzet Mühürdaroğlu **«Sayın Sunay'ın Amerika Birleşik Devletri'ni ziyaret etmesi ve Vaşington'da verdiği beyanatta Amerika ile Türkiye arasındaki münasebetlerin perçinlenmesi için daha olumlu şartların yaratılması hususlarını görüşmek üzere Amerika'ya geldiğini, Türkiye'nin NATO içinde kalacağını, ittifaklarına bağlı olacağını, ancak bu anlaşmaların verdiği imkânlar nisbetinde diğer ülkelerle münasebetlerini geliştirmeğe itina edeceğini bildirmesi, yurdumuzda komünizmi yerleştirme gizli çabaları içinde olanları hayli hüsrana uğratmıştır»** diyordu.

Adalet Gazetesi de başyazısında Sunay'ın gezisi dolayısıyla şu yargıya vardı: **«Cevdet Sunay'ın Amerika'ya, gidişi, memleketimizdeki bütün solcu takımını tedirgin etmiş, keyiflerini kaçırmıştır. Zira, aylardan beri Amerika aleyhinde yurt ölçüsünde yaptıkları hıyanet propagandalarının tam meyvesini vereceğini umdukları bir sırada gerçekleşen bu seyahat, kızılların pişmiş aşına su katmıştır. İşte bizim kızılcıkların tasası bundandır. Rus uyduluğuna giden yol kapanacaktır. Yıkmaya, koparmaya çalıştıkları batı ile olan ilişkiler kuvvetlenecektir. Hain emelleri için kıvama geldiğini vehmettikleri ortam yokolacaktır.»**

Anlaşılan, sağcı basının etekleri zil çalıyordu!

NEFSÂNÎ MERKEZİYET

Demirel'in Bilgiç'e kucak açmasını, onun (ego santrizm: nefsâni merkeziyet) duygusundan uzaklaşmaya başladığı mânasına almak isterdik. Bu takdirde Demirel «nefsânî merkeziyet» duygusunun etrafında pervane gibi dönecek (medyum) lara değil, gerektiği her zaman kendisine yol gösterecek ve Adalet Partisi dâvasını en parlak temsil edecek ışıklı şahsiyetlere kucak açıyor demektir ki, onun bu işdeki halisiyet ve samimiyet derecesini göstermeye en kısa bir zaman kâfidir!

ADIDEĞMEZ
(Sabah - 3.4.1967)

ÜÇÜNCÜ CELLAT ADAYI!

Hele bir davranın bakalım. Hele bir kıpırdanın... Sizi ıslak sıçanlar gibi geberteceğiz. Sizi tahtakurusu gibi ezeceğiz o zaman... Elimizden kimse kurtaramıyacak sizi. Ne Lenin'iniz, ne Stalin'iniz, ne o domuz gövdeli Mao'nuz... Ne de gölgelerine sığındığınız Deccallar...

. . . . .

Endonezya dereleri günlerce kıpkırmızı aktı komünist kanından; ormanlarda sırtlanlar, denizlerde köpek balıkları insan etine doydu. Tam 500 bin komünist kesmiş Endonezyalı müslümanlar... Elleri dert görmesin o çekik gözlü Müslüman kardeşlerimizin... Sağ olsunlar, var olsunlar...

. . . . .

Toplumcular, hâliniz feci olacak, Endonezya komünistlerinden de beter gideceksiniz!

MEHMED ŞEVKİ EYGİ
(Bugün - 7.4.1967)

ANT ● Haftalık Siyasi Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: EBUSSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302, SİRKECİ - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ - İSTANBUL

11.4.1967 ● Sayı: 15 ● Fiyatı 125 Krş. ● Dizildiği ve basıldığı yer: TAN MATBAASI ● Klişe: ZEKİ ÜNOĞLU ● Abone şartları: Yıllık 60 Lira, Altı aylık 30 Lira, Üç aylık 15 Lira ● İlân: Santimi 25 Lira, yayın ilânları %20 indirimlidir. ● 5 santimlik kutu yayın ilânları en az dört sayı yayınlanmak şartıyla 50 Lira'dır.